

Мих. ЛАВРЕНКО

БРАМА ЗОЛОТА

Новий Йорк-1970

*Збірка видана заходами і засобами авторових друзів
і люблягів поезії.*

Авторське право застережене
All rights reserved

Printed by G. A. Press, M. Sindikeli
St. Marks Place, New York, N. Y. 10009

МИХ. ЛАВРЕНКО

MICHAEL LAWRENKO

THE GOLD GATE

POETRY

(In Ukrainian)

2

THE "RIDNYJ KRAJ" PUBLISHING
NEW YORK — 1970

МИХАЙЛО ЛАВРЕНКО

БРАМА ЗОЛОТА

ПОЕЗІЇ

ЗБІРКА ДРУГА

НОВИЙ ЙОРК — 1970

З ЛИСТА РЕРАКТОРА БОГДАНА КАТАМАЯ

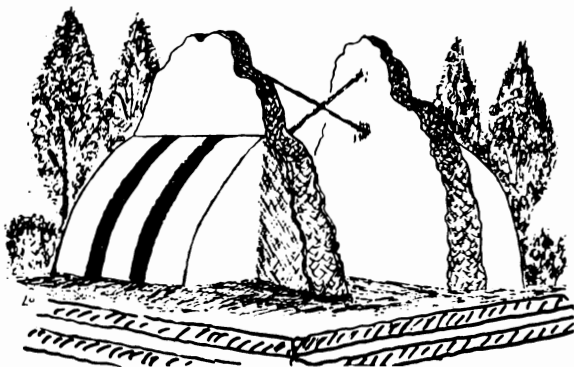
... „Та вертаючися до Вас, мушу сказати Вам щиро, що вірші Ваші прекрасні і мистецькі, і сильні духом. Бачу, що друкує їх немало і „Український Робітник” у Канаді. Я все радо прийму, що ласкаво зволите прислати”.

Богдан Катамай
(Філадельфія)

25 Жовтня 1945 р.

Cover and Illustrations
by
Michael Lawrenko
Обкладинка й оздоба
книги належить
Авторові

БРАМА ЗОЛОТА

Століття ти стоїш, наша свята
(Віки летять, як та полова).
В пошані... Ні!.. Не стримать слова:
Наша святине!..

БРАМА ЗОЛОТА!

Жорстоко час щербив тебе зубами,
Аж хмари суму налягли...
І те, що берегли діди віками:
Убереги, ми —
не змогли.

Пройшло безліку наших поколінь,
І сила вод Дніпром відплили;
А війни степ кісьми укрили —
Недолі нас накрила чорна тінь.

Та там, де з хижою ордою
В віках безслідно зник Батий,
Народ наш, як пророк святий —
Стоїть із вірою святою.

І прийде час, що й знову ти
Почуєш дзвони ще Софії . . .
То буде гасло нам надії,
Щоб існувала з нами й ти.

Століття ти стоїш, наша свята
(Віки летять, як та полова).
І, як же стримать слави слово:
Наша святине! . . .

БРАМА ЗОЛОТА!

Буенос Айрес, 9.ІІІ.1954.

СТАНЕМ НА ВАРТУ ЗОЛОТОЇ БРАМИ

Лунала славою, батьківщино, й вітрами
Несло до тебе хижую орду;
Та хвиль ворожих, що несли біду —
Спинали стіни ЗОЛОТОЇ БРАМИ.

Ми безліч раз стинались з ворогами,
Що йшли у крові край наш утопить...
Але кров наша ще й тепер кипить, —
Як бачим стіни ЗОЛОТОЇ БРАМИ.

Тобі ми вірними zostалися синами
Батьківщино, де б не тягли біду...
І в сьайві бачимо —
КРАЇНУ МОЛОДУ —
Біля старої —
ЗОЛОТОЇ БРАМИ.

Надійде слухний час... Не за горами
Той день, що знову меч наш задзвенить.
На вік освятимо ту пожадну мить, —
Як з криці стане мур до —
ЗОЛОТОЇ БРАМИ.

Знов ріки меду й молока степами, —
Вже наше — йтиме у краї чужі...
Чолом до всесвіту, —
окричені мужі, —
Станем на варту
ЗОЛОТОЇ БРАМИ.

Буенос Айрес, 25.5. 1949.
Друк. „Сам. Укр.” ч. 11 — 1951 р.

КИЇВ

„На півдні Росії має
стати велика Держава”.

Залізний Канцлер
— БІСМАРК.

1.

Віками ріс випростуючи крила,
Несучи світло півночі і сходу;
Легенд про тебе складено вже сила
Про чар, красу твою і зорсяйну вроду

Колись ти — сила був, тебе боявся світ,
Як Україна квітла нам, як квіт.

2.

Двацятий вік . . . Жахливих воєн час;
Шалених революцій злива.
В тобі, наш Велетню, вогонь був не погас
І нація засвідчила — вона ще жива

У бурях і боях засяяв ти був знов,
Позбувшись вікових, нестерпних нам оков.

3.

Недовго маяв прапор на Софії,
Хоча Богдан і вказував нам шлях,
Бо надійшли кроваві лиходії:
Москаль — в лаптях,
в Конфедераці — лях.

Зовучий гук гармат нас розбудив . . .
Та сил забракло впорать рідних жнив.

4.

Хоч чверть століття не гули гармати —
Ми не спіяли наш завзятий бій;
В бою були церкви наші і хати...
Ми мусили в Сибірах помирати
І — в трицять третім —
на землі своїй.
За рік сімнацятий, то мстив нам —
наш же кат:
То різав нас, живцем палив нас —
„старший брат”.

5.

Ти, Києве, потенцію збирав нову:
З широких піль і хат громадив силу;
Ти народив борців із С. В. У...
Ти ката хтів таки турнуть в могилу.
Бо волі ти синам своїм жадав,
Життя людського, щастя й
людських прав.

6.

Степи широкі, змучений наш край
(Віки були все молоком текучі), —
Це пекло наше і земний наш рай —
Знова накрили чорних воєн тучі.
Це ти, наш Києве, аж двом у горлі став...
І кожен з їх собі тебе жадав.

7.

В руїнах ти, наш Красеню... титане...
Тебе прибила проклята рука.
Та сил у тебе, Києве, ще стане —
Щоб назавжди прогнать більшовика.

О, ще магне Богдан нам булавою,
Щоб, як одним — ми ринули до бою.

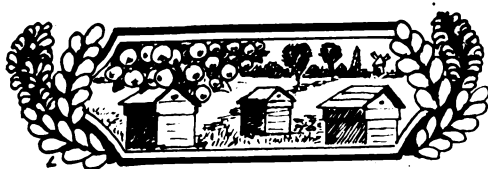
8.

І буде то — наш бій страшний, завзятий.
Аж під Москвою станемо, як мур.
Щоб скінчити в Кремлі джмелів
проклятих свято —
За наші жертви, кров і біль тортур.
Тоді то, Києве, поклониться й Варшава,
Як знов засяє в світі твоя слава.

9.

Готуй же сили, Києве, готуй . . .
В терпінні, в болях всіх синів гартуй.
Надійде час — нам доля лиш кивне;
Осяє шлях, тернистий твій, зірниця;
І над Дніпром засяє чарівне —
Держави Української Столиця.

Париж, 11.1.1949.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ КИЇВ

Як грому злива — дзвонами гуде
Весь стольний Київ, тоне у прапорах;
Лунають бруки — сила наша йде,
Що на шляху усе зотре на порох.

Шоломи в сонці сяють, як в вогні,
І тоном радості усюди дзвоне криця.
Поперед їх сам Гетьман на коні . . .
О, чудо з чуд! . . .
Чи яв це, а чи сниться?! .

Вступає Гетьман в Брату Золоту
У славі й сйаві — горда Україна:
Століття гинула в кровавому поту,
Але й вона діждала свого Сина.

Нарід, духовні, всі упали ниць,
Щоб батька в славі й величі вітати;
Лунає радість дзвонами дзвіниць —
Спішать усі чолом Гетьману дати.

Збулись . . . збулись пророчії слова.
В одно зіллято України ріки! . .
Над Києвом — Тризуб і булава . . .
Веди ж нас, Гетьмане,

в прийдешні щасні віки.

Париж, 2.6.1948.

Друк. „Укр. Роб.” ч. 31 — 1948 р.

В блакитнім сяєві Київ мерехтить,
Дзвенить повітря в мармурові груди.
Ще й чайкою Дніпро в далекий степ летить
І Сиву давнину, суху, поморжлу будить.
Славетні пам'ятки і спомин давніх днів
Не вянучи засвідчує ще весни:
В однім — напругу, в другім — месть і гнів,
А інші — витвір неземний, чудесний.
Промінне правди, як вістрє меча,
Як свідок справ, минулих славних днів:
Майдан ярить . . . Софія, як свіча.

Богдан із булавою в сяєві Тризуба,
В символі Володимирових днів —
То — знак до перемог, то — ворогові згуба.

Київ, 15.4.1942.

Друк. Альман. „Просвіта”
Б. Айрес — 1950 р.

О, КИЄВЕ!..

Болючих трицять літ, гірких немов полин
Лягло між нами і тобою.
І в серці біль стримить,
 як гострий кринці клин —
Невдача Крутянського бою.

Ти сяєш нам в серцях, як зовний гук дідів,
Щоб голови свої за тебе клали . . .
Та ж, під ударом проклятих катів —
Ми знов знесилені упали . . .

Ти стогнеш, Києве, затасно ричиш,
Чекаєш лиш слухну хвилину.
А кат гризе твоє коріння наче миш —
Плюндрує й далі нашу Україну.

Та в сні і наяву, немов морський прибіій,
Як серед хвиль — могутній чвал Богдана;
На скелю прокляту він кличе нас у бій —
На ворога північного, тирана.

Досвітні вогні давно в хатах горять, —
Ми робимо усі свою роботу.
І вже . . . вже близько час, як встанє наша рать,
Щоб гнати геть московську всю гидоту.

Болючих низка літ, страшних немов загин
Лежить між нами, Києве, й тобою . . .
О, Києве, чекай! . . Ми прийдемо, як один
Вершити славу —

Крутянського БОЮ!

Буенос Айрес, 9.9.1949.

Друк. „, Нов. Шл.” 9 — 1950 р.

Київ! .. Київ, рідна мріє! ..
І палка моя любов.
Сморід з півночі знов віє —
На хідниках знов видно кров ...

Пішоходи йдуть понуро,
Як на похорон мерця ...
О, де вихрі! .. Де ті бурі! ..
Що сум висушать з лица.

Дайте полумня палюче,
Смолоскипів і вогню,
Щоб спалити все падлюче —
Київ воскресить зо сну!

Париж, 24.12.1947.

УКРАЇНО МОЯ, УКРАЇНО!..

„В полі вітер регоче і лине...
Більше пісне моя не ридай.

Україно моя, Україно
Революції зоряний край”.

Вол. Сосюра.

Україно моя, Україно,
Ти вже випила чашу до дна:
В крові, вбитих синів, по коліна
Бродиш в спалених селах сумна.

Один кат нахвалявсь усіх різать,
Крові ріки нам з серця вточив;
Катував нас під брязкіт заліза,
Забирав наше золото з нив.

Ти не вгнулась напружила сили,
Німцям зайдам ти здачі дала;
Ти не впала й у бою знасила,
Як червона навала пливла.

Ти затисла закровлені плечі,
Не хочючи коритися їм;
Ти бо чула у плачі малечі
І в прокльонах — старих —
волі гімн...

Оживуть!.. Оживуть, Україно!..
Наші жертви, що впали в бою.
Встануть села й міста із руїни,
Щоб помстити зневагу свою.

Тепер ходиш у спалених селах:
Закровавлена, збита, сумна,
Та в твоїх тих піснях невеселих
Чудою: Ти — мов гранітна, міцна...

.....

Україно моя, Україно.
Ти вже випила чашу до дна.
Страснотерпна моя героїньо —
Будь стійка і —
як скеля міцна.

Париж, 18.2.1946.

У К Р А І Н А

Люблю я край і гірких сліз, і болю,
Люблю цей край до нестями, знемоги;
За те, що завш змагаєся за волю,
За те, що в термяві шука собі дороги.

Терплю я, з їм разом, усі наруги,
Терплю злослове ворога і кпини.
У грудях — серце, як жива хоругов —
Квіте і кличе в даль нас без зупину.

Смуткую я, як чорна зрада гадом
Впаде на край мій і печаллю й стумом;
Огорне, як отруйним чорним чадом:
Плачем і кровю, стогоном і сумом.

І манять вдаль мене краю простори:
Ліси, озера і сади, і рілля . . .
О, краю мій! . . . Чом бракне тобі долі,
Панує завше сум, замість весілля?

Радію я, як промінь десь заграє . . .
Радію я, як сполохом багряним,
Спалахне десь і прапором замає —
Душа народу — вогнищем незнаним.

І вірю: ясне сонце наше встане,
І вірю: сцілить рани наші і руїни;
І край: сліз, болю раз незавше встане —
Це буде край наш рідний —

У К Р А І Н А!

Київ, 10.9.1943.

УКРАЇНО, МІЙ КРАЮ НЕДОЛІ

Перед нас — нескінченна дорога
І на віях — іскріє сльоза,
Ми втомились . . Нам в серці тривога!
Аж все тіло нам біль пронизав.

А мета ще далеко, далеко,
Мов лелека на крила знялась.
Хоч стомились ми йти, нам не легко,
Так душа ж пориванням взялась.

І простуєм, хоч болі в раменах . . .
Досягти ми повинні мети.
То ж не спустимо наші знамена
Будем в крові пливучи нести.

Україно, мій краю недолі . . .
Мріє наша ясна й золота:
Розпорошений попіл на полі —
Недосяжна й зовуча мета.

Знай наш краю, не слава нас вабить,
Нам би — волю здобути тобі, —
Не шкодуєм життє собі збавить
І за щастє лягти в боротьбі.

Перед нас нескінченна дорога;
Ось — на віях іскріє сльоза . . .
Нас втомили і спрага й знемога
Та — не спинить нас буря й гроза.

Київ, 11.3.1942.

Друк. „Нов. Шлях” ч. 67 — 1945 р.

МОЯ ЗОЛОТА УКРАЇНО...

На світі я безліч всього пережив:
Був стріляний, битий і гнаний.
Та імня твоє я ніде не згубив —
Україно, рідная мати.

І, скільки терпіти ще прийде мені...
Мо в бою впаду десь... як знати?
Однак твоє імня промовлю й в труні —
Батьківщино, рідная мати.

Я знаю, що ти виглядаєш з вікна,
З старої, похилої хати.
І рониш ти гіркії сльози одна —
Моя незабутня мати.

Стоїш, ломиш руки, одна між руїн:
Ба!.. нікого в поміч гукати...
Не плач!.. Ми діждемось до кращого змін —
Україно, любая мати.

Ще сонце засяє над простором нив
І вклякне в молитві коліно...
І впертою працею діждемо жнив —
Моя золота Україно!..

Метц, 16.7.1944.

Друк. „Промінь” Австрія, ч. 25 — 1948

УКРАЇНА НАМ СОНЦЕМ СІЯ...

(Змагарська)

Од Кавказу, низами, в Карпати,
Де течуть: Дніпро, Донець, Кубань,
Ми полляли наш край цей багатий
І сльозами і кровю змагань.

Ми сини Богдана і Петлюри —
Вороги одвічної Кремля.
Не страшні нам катівські тортури —
Україна сонцем нам сія.

Ми бажали розправити спини
І об'ємося, щоб скинуть ярмо.
Нам не страшно, що в бою загинем —
Україні життя несемо.

Ми сини Богдана і Петлюри —
Вороги одвічної Кремля.
Не страшні нам катівські тортури —
Україна сонцем нам сія.

І вже близько наша перемога,
Хай лютує хижо лютий кат;
Він ще зламне втікаючи ноги:
І з Кубані, з Києва й Карпат.

Ми сини Богдана і Петлюри —
Вороги одвічної Кремля,
Не страшні нам катівські тортури —
Україна сонцем нам сія.

Париж, 17.1.1946

З ЧУЖИНИ

У поривах морозних, пекучих
Стеле білі вкривала зима.
Ти ж стоїш над Дніпровими кручами —
Зголодніла,
змарніла,
німа.

Твоє серце скривавлене мукою:
Що то завтрашній день принесе?
Стогін люду шматує розпукою —
Вітром зойки в Європу несе.

Чуєм ми, безталаннице карана,
Чуєм клекіт могутній Дніпра.
І нотуємо все оце старано,
І чекаєм — най прийде пора.

Не віки чорний Кремль хижим вороном
Тебе буде безкарно клювать;
Не віки лісовими заорами
Нам судилося долю шукать.

Хай лютує зими завірюха —
Безконечного в світі нема.
Ми, як пальцями, чуємо нюхами:
Вже ось-ось розлетиться тюрма.

У поривах морозних неначе
Вовнобілі клубочіють сни . . .
Україно!.. Ти стогнеш, не плачеш?
Ти ще день осяйнистий побачиш —
Прийми ж щирий привіт з чужини!

Париж, 2.9.1946.

Друк. „Батьківщина” ч. 17 — 1966 р.

О, НЕ СОНЕТИ, НІ! ..

Мене не вабить слава, ні хвала...
Не можу я й про чужину співати;
Бо ж — чую плаче Україна — мати —
Плюндрує знов її проклята кагала.

О, не сонети, ні! Ніяк і не терцини,
Про подихи весни, любов, цілунки, май,
Мої вірші... Пишу лише про Край...
Про рідний мій, що скований знов гине.

Пишу і словом, Кров'ю й артаментом,
В чужині жиючи — я Краєм лиш живу.
И чи вдень, чи вніч, у сні чи наяву —
Святого, Боже, я від Тебе жду момента.

Пошли йому, моему Краю, знов
Завзяття й сил повстати ще на ката:
Не брата рідного — лиш вбити супостата,
Щоб замість кривди там — засяяла любов.

Тоді сонети я писатиму й терцини,
Коли народ проллє ворожу кров;
І в ті святі урочисті хвилини —
До всесвіту я знову... — придбаю знов любов.

А доти — ні. Не вабить мене слава;
На кпин була б подібна і хвала...
Бо гнітить Кремль, мій рідний край, як лава —
Ще й досі там п'є кров червона кагала.

Париж, 17.9.1946.

КОЛИ ТО ДИХНЕМО . . .

„Україна край квітучий,
Край бурхливий і кипучий,
Край великого Борця
І лицарського Співця . . .”
Аман Умарі (Узбек).

Країно ревних сліз, де квітне лихо й горе,
Підніжку царських слуг, липуча грязь Москви.
О, троє вже століть несла неругу ти, —
Куди ти мовчки йдеш, моя ти ясна зоре?

Кат Перший зруйнував наш край одваги й сили,
Друга, щоб доконать — у найми оддала:
Безжалісно сліз, крові ріки розлила —
І край веселий, радісний занастила.

Хитнувсь на терезах, мов гиля стопудова
І птахом був піднявсь у ясну ранню вись;
І сохли скрізь річки і крові, й гірких сліз,
Та . . . в дев'ятьнацятім у багно впав ти знову.

Співці сусіди хвалять край квітучий;
Твоє багатство скрізь уславлює весь світ.
Та царськеє ярмо змінилось в інший гніт . . .
Мій бідний краю, не бурхливий, не кипучий.

Країно ревних сліз, закровлена ти горем,
Коли позбудешся проклятої Москви?
Коли то дихнемо не повні груди ми? . . .
О, любий краю мій, моя ти ясна Зоре! . . .

Київ, 14.3.1941.

Друк. Альм. „Провидіння” 1947 р.

КОЛИ, МІЙ КРАЮ...

Тут знову ті самі картини:
Зруйновано й тут село;
Погорблені, ветхі хатини,
Тини ж...

Їх — немов не було.

А люде!.. — обідрані, босі:
Всі йдуть на колгоспний десь лан.
І сльози їдять їм, мов роси,
Обличчя,

а в очах — туман.

І скрізь, де не глянь —
ці картини,
Як лезо меча в серце б'ють...
О, Боже!.. За що Україну
Кати на розп'яття ведуть?..

Коли ж ти, мій краю, рамена
Розправиш, як той Прометей?
Із болю, коли гнів шалений,
Цю погань нам з шляху змете?

„— Тоді лиш!.. Тоді лиш!.. Тоді лиш!..
Лунає у відповідь згук:
— Як голову кату не схилиш,
А виб'єш 'му зброю із рук”.

Україна, 1934 р.

НА ДІЙДЕ ДЕНЬ...

„І кров прегради вам поставіт,
Вас будут гнать і предавать.
Осмеивать і дерзостно безславить
Торжественно вас будут убивать”.

К. Рилсєв — 1826 р.

Коли в повітрі висне гасло боєве,
Дзвенить, гука: — До бою!.. Всі, до бою!..
Затисти меч в правиці — не нове,
Але, що буде знов, мій рідний край з тобою?

Чверть віку скнів ти в голоді й нарузі,
Тебе безславили, осміювали всі,
Що на лиці скипався піт в пилюзі,
Топили там тебе, де ти багно місив.

Святково вдягнені кати бенкетували,
Забравши хліб і хату, і майно.
Ще й братом рідним всі тебе взивали —
Пограбувавши все до ниточки щойно.

Мій краю сліз і голоду, й наруги.
Мій краю велетень і багатир, силач!..
Коли в тобі затихне підневільний плач?
Коли знущань загоїш на плечах ти смуги,

Невже ж катам безчестє це безкарне,
І в лихолітті згинуть тобі?
Невже ж не зійде сонце в небо хмарне
И не принесе кінця нашій журбі?

О, ні!.. Надійде день. Впадуть усі наруги
І нас вже більш не зможуть убивать;
Загоїш не плечах пекучі з болю смуги
І, зможеш нарівні в сім'ю народів стать.

Київ, 14.3.1941.

Друк. „Нов. Шлях” 7.11.1945 р.

ЧАС ВЖЕ МІЙ КРАЮ!..

Краю!.. Ти в крові лежиш... титане наш битий!
Трупи синів покривають сумні простори;
В радіснім танці, корчиться ворог неситий —
Пазурі в крові, кармає люто, як ворон.
— „Крові!.. Крові!“.. волає кровава потвора.
Тіла стійких, що негнулись, йому бач замало:
Дітей і старих йому знищити всіх забажало,
Щоб не зостало й приплоду у степу широкім.
Щоби на ноги не вмiли знова устати;
В серці добути вогню, думи кресати —
Вирішив так кат у серці своєму жорстокім.
Чом ти, мій краю, у крові лежиш? Встань.
Ти ж бо — не вбитий...
Та ж передчасно корчиться в танці —
Твій ворог неситий.

Краю!.. Сили останні збери і здіймися...
(Ще не останнє поліно у печі згоріло)
Кров'ю ти досидь уже і підтік і упився,
Страдницьке тіло твоє — вкрай наболіло.
Скільки ж терпіти клини, наруги й прокляття?
Та ж не до скону нести нам нестерпні ці тяжі?..
Блискавко вдар! Запали нам у грудях багаттє,
Щоб у бою нам стояти, доки аж зляжем.
Сил, громовице, пошли! Дай нам вогню Промотея!
Голосу дужого дай нам, щоб у віки нам гукнути:
Всім розповісти ми мусим про те,
Як нас плюндровано, нищено. Всі мусять чути...
Час вже, мій краю, сокири й ножі нагострити,
Щоби на кутні зареготав наш ворог неситий.

Метц, 7.1.1944

З НАМИ БОГ!

З України сумної луна дикий плач:
Вже п'яніють од крові і гори Карпати...
Боже милий!.. Єством всім почуй і побач,
Як шаліють там знова і Юди й Пилати.

Тіж тортури, ті кари впроваджують там,
Що колись у Дніпров'ї ганебно творили.
Занечищать Твій, святий Боже, наш храм,—
Край щоднини нові покривають могили.

Люд знечещений, змучений гонять, як скот
До Сибіру, в Тайгу, у краї невідомі.
Цим кровавим катам не існує чеснот
У твоїм, милий Боже, святім навіть домі.

Україна вся стогне в кровавих сльозах,
Кричить: „Пробі!” од болю, розпуки і жаху...
Замість пісні, в розлогих, широких ланах,
Чути стогін людей, стукіт зубів зо страху.

Плаче в Києві Софія, там стогне й Богдан;
Неспокійно в Парижі спить славний Петлюра.
І Євген в Ротердамі, прокинувся од ран,
Що несе нам сьогодні дійсність похмура.

І святий Володимир з хрестом, щось поник,
Задивився на синії води Славута;
Баче він своїм зором, як гине рільник,
Як робітник закований знова у пута.

Зглянься, Боже наш милий, Україну врятуй...
(Уже триста років цей наш стогін лунає!)
Пошли, Боже, нам сили і рани злікуй —
Нехай станесе чудо — хай правда засяє.

Нехай зникне із краю кровава мара,
Яким сонцем засяє престольний наш Київ;
Оживе Україна в шумних прапорах —
В золотих і блакитних проміннях надії!..

І тоді в нас засяють церкви на весь світ,
Як Архангел звільнить Україну поможе...
Ми дотримаєм цей наш святий заповіт:
— З нами Бог! — гукнемо...
— Всі радійте, хто може!..

Париж, 22.2.1946

МІЙ КРАЮ...

Мій краю розкішний, златаві степи,
(Та в хатах убогих і люде убогі),
Що стало з тобою, що й досі ти спиш,
Немов би ти проклятий Богом?

Де сили, снага? Чом вони не ячать?
Вогнем чом не крещуть, не кличуть до бою?
Та ж скільки нам ще і стогнать, і мовчать,
І вдобрювать ниви собою?

Невже нам одваги забракло нараз,
Чи так лихоліття назваше згнітило,
Що в серці до волі нам запал погас
Чи втратили ми свою силу?..

Ні!.. ні! Так не бути! Степи ждуть боїв,
Щоб ще раз узріти лицарське завзяття...
Ти житимеш, краю мій, вільних воїв,
Лиш треба роздмухать багаття.

Мій краю просторий, широкі степи
(І ліс величавий — золочені шати!)
Добудь же меча! Повставай!.. Чому спиш?
Вже час надійшов повставати.

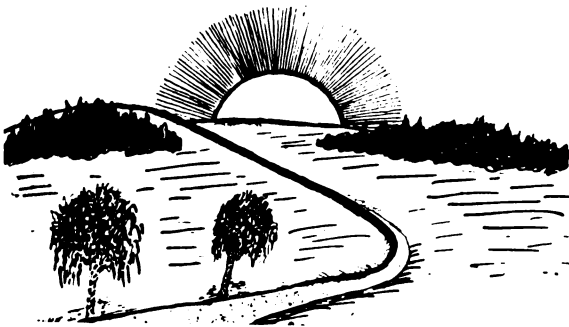
І Бог допоможе в нерівній борні,
Щоб край мій розтерзаний знову засяяв...
Гукайте ж завзятих у сурми гучні,
Щоб часу ніхто з нас не гаяв.

Другої нагоди такої не жди.
Облудні надії лиш можуть приспати.
Повстань же, мій краю, з руїн і нужди
Щоб нарівні з іншими стати!

О, любий і рідний, мій краю, золотий!
Я вірю в прийдешнє, вже близьке майбутнє...
Та настрій тоді лиш я втрачу сумний,
Як станеш — великий, могутній.

Київ, 19.3.1942

Друк. Альман. „Н. Шл.”
Канада 1946 р.

РІДНИЙ КРАЙ

„Цей край страшний” . . .

М. Шаповал

Одвічно кропим кров'ю ці простори,
Терплячи глум — впадаємо в відчай.
Клекоче завше наче люте море
Оцей наш любий, найстрашніший край.
Чом наша доля так тебе не любить?
Неначе Бог тебе навів прокляв . . .
Як мати сина в пелюшках голубить,
Так наш народ до Бога припадав.
Просив, благав і кликав на підмогу
І сподівався щастя досягти;
В тумані борсавсь, і ніяк дорогу
У клятій темряві не міг знайти.
А кров стікала струменем, рікою,
Вкривався край сльозами матерів;
Стояли ми зачумлено, юрбою
І грізно в серці закипав нам гнів.
До коли ж кров і сльози будем лити? . . .
Коли стражданню нашому кінець? . . .
Тюремні ґрати час уже розбити,
Доки нас кат не знищив унівець.
О, краю, краю! . . . Розпнятий катами! . . .
В кого просити помочі . . . кого клясти?
О, Боже наш, що твориш Ти із нами?
Чи довго нам страшний цей хрест нести?
Страшний наш край, укритий скрізь хрестами
І всюди чути стогін і відчай.
Благослови ж Своїми Ти перстами,
Щоб назавжди ожив нам РІДНИЙ КРАЙ! . . .

Київ, 24.8.1943

ЛЮБЛЮ ТЕБЕ, МІЙ КРАЙ

„В журбі я й сонцю не радію”

О. Олесь.

Шумує простір весняний,
Дрібна травичка й та радіє.
Лиш ти, мій краю, знов сумний,
Лежиш в крові і безнадії.
Чорніє степ. Ліс — мов кістки,
Потрощений, увесь розбитий...
О, краю мій, хати-пустки,
Плюндрує ворог наш неситий.

Вирує сонячне вино
І будить гай, степи й діброву.
Коли ж ти, краю, встанеш знов
В рішучий бій, останній, знову?
Коли досягнемо мети,
Що так нас вабить, власно манить?
Чи ж довго будемо іти
В оцім кровавому тумані?
Люблю тебе, мій край, люблю,
Забуть тебе... О, ні, не смію!..
Боячись, що тебе згублю —
Сумую й сонцю не радію...

Метц, 26.3.1944

ЩЕ ВСТАНЕ, РІДНИЙ КРАЙ...

Хоч день уже довкола, — там в тумані
Завиваються чаднющі скрізь дими.
І образ краю у суцільній рані
Глядить зза ґрат пекельної тюрми.

Пісень дзвінких німують буревії,
Одвикли ноги тупать у танку...
І круторогі зникли, половії,
Нема: ні клунь, ні ціпа, ні току.

Давно-давно всуспільнено комори,
А хата ребрами, як зранена зія...
Нема: вівці, свині, телят, обори —
Пісна лежить, колись тучна земля.

Тепер нема й села там з вітряками,
Мабуть і перепел у дзвін уже не б'є.
Лиш чути грім рокоче за буграми:
„Що мав колись — тепера все моє!“ ...

І йдуть мерці... та ні! Живі ж то люде,
Свій обов'язок пеклу одбувать:
Горбаті спини, схудлі сухі груди —
Хто міг би їх з перед півста літ взнать?

В очах блука вогонь знесли й люті,
Смертельна хіть — загнать по рукоять
Ножа катам, у їх бундючні груди —
Спалить їх „рай“, хай разом з їм згорять.

І лише скриг зубів по краю чути —
Од болю й злости, і терпінь наруг...
Та кат гука карки зчорнілі гнути,
Під посвист куль пістолевих і пуг.

Навколо день. Двигтять важкі тумани
Чуть: стогін, плач там, де совіцький „рай”.
Чужинців сліплять промені омани —
В ярмі неволі йде наш Рідний Край.

Та вірю: грім ще вдарить з небесхилу,
Прониже променем, двосічний гострий меч
Стару ягу, кремлівську Сивилу —
Турне її, наш Рідний Край, із плеч.

І задзвенять потоки веснянії,
Вся Україна заквіте, як май...
Гартуймо ж міць!..

Не тратьмо лиш надії —
Ще встанем ми...
Ще встане Рідний Край!..

Париж, 29.4.1946

**
*

„Чого являєшся мені”

Ів. Франко

Ти зному ві сні мені Краю приснивсь.
В термовім вінку, не розпнятий;
Чолом у задумі й тривозі схиливсь
І болем страждання обнятий.

Кров краплями капа Тобі із чола,
З очей гіркі сльози спадали.
А вколо юрба ливодіїв гула —
Зо злости мечами махали.

— Розпни його, кате! — гукали. — Розпни! . .
(А Ти лише стогнеш без плачу)
У кожного вираз в лиці — сатани,
Роздерти Тебе, ладні, бачу.

А я, немов Каїн, стою при Тобі
І так кортить плакати од жалю.
Що весь невимовно тону у журбі,
Із серцем обнятим печаллю.

Прокинувся я, чую — Ти кличеш мене.
Погрожуєш смертю злодіям.
І кажеш, що кара й мене не мине,
Як втрачу в рятунок надію.

Здавалось, що я вже ніколи Тобі
Не стану за рідного сина . . .
О, як я хотів полягти в боротьбі,
Аби лиш Ти, Краю, не згинув!

Гей, часе крилатий, відніс ти мене
Далеко од нашого зриву!
Та те, що я бачив мені не засне —
Нікому не вгасити гніву.

Край кличе і манить, і кризь, і завжди,
Щоб щастє шукав я в майбутнім:
З любов'ю у серці у наступ іти —
З високим поривом могутнім.

І я таки рушу, удруге піду
У бій, щоб усім доказати.
(Й хоч може цей раз я у бою впаду),
Як треба Край рідний кохати . . .

Метц, 7.12.1943

Друк. „Укр. Роб.” ч. 35 — 1945 р.

Ж Д И Н А Ш К Р А Ю

Ми не стали, як злякані згуби,
Ми з завзяттєм вперед ідемо;
Ми не плачем . . .

Ні! . . . Сціпивши зуби
Лиш нагоди . . . Нагоди ждемо!

І діждемо! . . . Ми знасмо ціну
Твоїй крові . . . Зусиллям Твоїм.
Перед катом не вклякне коліно: —
Хто ми, що ми, ще скажемо їм! . . .

Нам би крила і спина розправить,
В легені більше кисню вдихнуть;

Намагав кат життя нас позбавить,
А ми — бач! — ідемо в нову путь.

Жди, наш Краю! . . Визвольники прийдуть
Із Тризубом ясним на чолі;
Міліони нас з криївок вийдуть,
Бо життя свого, ми — ковалі.

І вже горни завзято палають,
Сиплють іскрами в хижу пітьму,
Визолочують величі Краю,
Щоб покласти на чоло Йому .

Більш чекали, вже менше лишило;
Кат тремтить — підраховує дні:
Коли трісне смердюче кадило
І згорить він в кадильнім вогні.

Біль Твій, Краю, нам сціплює зуби . . .
Ми палаєм в скорботі сумній.
Нам не страшно ні смерти, ні згуби
І ми підем в освячений бій.

Париж, 19.8.1946

Друк. „Нов. Шл.” ч. 53 — 1950

НАРОДЕ СТРАДНИКУ

(Посланіє збігців)

„Народе страднику навчи і нас
в вигнанні
Любити свій Єрусалим . . .”
Ол. Олесь

Народе страднику, до тебе ми з любови
Лишили рідний край, пішли в далекий світ.
Та чуємо, як кат знов топить тебе в крові
І, як ти стогнеш знов, терпиш пекельний гніт.

Народе страднику! Кріпись на душі! Горе —
Не в силі був ніхто перемогти плачем . . .
Лиш той біду здола і лихо переборе,
Хто замість сліз — співа і вправно б'є мечем.

Народе страднику! Ми йшли не байди гнути:
Твоїми болями ми будим сон всесвіту,
Щоб швидче ти позбувсь важкого гніту,
Що зойки твої чути, аж тута!.. Тута!

Народе страднику! Гартуй сокири й вила,
Як вдаре в слухний час у дивні дзвони:
Вставай, гуртуйсь в полки й загони —
Бий ката так, щоб вся Москва завила!..

Любов ми нашу в стократ перемножим,
До тебе краю наш і рідний і далекий . . .
У бій останній ринем, як до Мекки —
Народу страднику бить ката допоможем . . .

Париж, 27.11.1946

БЛАГАЄМ БОЖЕ

(Молитва)

Наш преблагий, всесильний Боже!..
Поглянь-но військо знов вороже
Плюндрує край наш... Боже!.. Боже!..
Навіщо все оте походже?..
Чому Ти, Боже, так мовчиш?!

Якщо Ти, Боже наш, є в небі,
Нащо Ти волю дав ганебі?
Нащо та кара зверх потреби?
Чи нам нема вже ласки в небі?
Защо Ти б'єш нас, защо вчиш?..

Твої святії заповіти,
Ми чесно чиним, Твої діти.
Відкого ж ласки нам глядіти?..
Навчи нас в лихові твердіти,
Благаєм, Боже наш, навчи!

Помож нам, Боже, знищить ката,
Свою взять землю в супостата,
Щоби й у нас засяла хата,
Як храм святий, Твоя палата!..
Помож нам, Боже, і навчи.

Наш біль терпіть-вже сил не маєм
Тебе про ласку ми прохаєм:
Простри Ти понад нашим краєм,
Над полем, над селом, над гаєм —
Свою божественну тінь.

Ти нас учив в ярмі страдати,
Життє в бою за друзів дати...

Та в небезпеці — знов нам хати:
Нас продають нові Пилати...
Рятуй нас, Боже наш!..
А м і н ь!

Париж, 1.12. 1946

ХАЙ БОЖА ПОМІЧ З НАМИ

Дневні Українського Моря — 29.4.1918.
П о с в я ч у ю.

Стоять в затоці караблі,
На небі гаснуть зорі.
День золотий встає вдалі
І грають хвилі в морі.

Звучить сигнал:

— На поміст всі!..

Гей, нині день святковий!

Всіх караблів, аж двацять сім...

— До присяги готові?

Бадьоро відповідь: — У ж е!
Й гармати жерла — вгору!..
Це Україну стереже
Нам Флота в грізну пору.

Чужі вже знято прапори,
Як знак неволі краю.
Златаво-сині вже вгорі
В повітрі вільно маютьь.

Шикують лави моряків —
Священна всюди тиша.
Грізною славою віків
Усе довкола дише.

І раптом слово Адмирал
Таке гаряче кинув,
Що вколо знявсь шалений шквал
У цю святу хвипину.

— Віки ми гноблені були,
Нас гніт давив і горе.
Та Україну здобули —
І наше Чорне Море!

В бою діди ішли вмирать
За щастє свого краю...
Тобі, наш Крає, сили дать
І ми всі присягаєм!..

Ревнули присягу за Край
Гармати ... з Вояками;
Такий дідівський наш звичай:
— Хай Божа поміч з нами!..

І покотилося хвиллем:
— Україна — не вмерла!..
Раз-по-раз гримали вікам
Гармат нам рідні жерла.

Здригнули хвилі, мов ві-сні,

Ревнули і завили...
І з того дня, мов навісні
Нам б'ють в борти що-сили.

Надійде день... Надійде час!...
Україна — не вмерла,
Бо чин святий нам не погас —
Ще гримнуть рідні жерла.

.....

Стоять в затоці караблі,
І сумно квилить море...
В ковадло б'ють десь ковалі...
О, Правда зло поборе!

Париж, 27.2.1946

МОЛИТВА

В молитовно-побожнім екстазі
Припадаю на груди землі.
Тонуть зорі всесвіту у змазі,
Як у далях морів караблі.

Похилились стрункі кипариси
Підіймаючи руки д'горі.
Грізні хмари над обрієм звисли —
Молитвую до сяйва зорі.

— Боже праведний, зглянься на муки
І на пролляту нами вже кров!
Ми зазнали такої розпуки,
Що хтось інший, то в стумі б сколов.

Ми ж — понижені, збиті, змарнілі,
Огризаємось долі, як льви.
І, хоч ятріють рани на тілі —
Вдари долі сприймаєм грудьми.

Боже праведний! . . Ми ж — Твої діти . . .
За що ж доля так тяжко нас гне?
Скільки мусим ще біль цей терпіти,
І коли це все лихо мине?

В молитовно-благальнім екстазі
Припадаю на груди землі . . .
Боже! . . Сили дай встояти в змазі . . .
В боротьбі нашій стань на чолі!

Метц, 19. 2. 1944

Друк. „Гол. Спас.”
Альм. 1951 р.

Т А М И Щ Е О Ж И Є М

Пругкі простори нив, наляті соком зела,
В промінні сонячним бубнявіс било.
Але, чому сумні, мої ви рідні села,
Невже ж лихе чуттє вам в серці залягло?

Схиливсь мовчазний дуб, береза плаче зранку.
І дивно, дивно як, мов мертве все довкруг . . .
Ой, як важкий той шлях, до нашого світанку
Заліг в глибінь віків через багно яруг!

Був час, якимось, святий — хиталась на терезах
Щаслива доля України . . . І на вік
Розпластавсь рідний край на заржавілих лезах
І знову образ волі Україні зник.

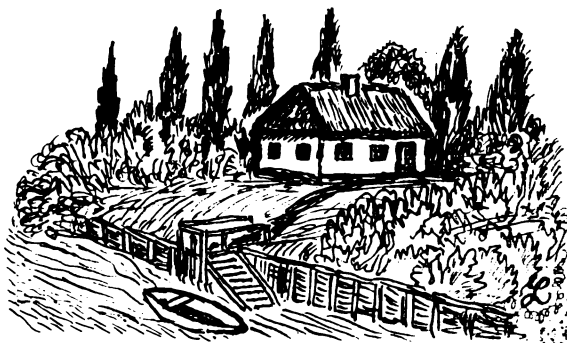
Та чи ж на вік? . . Ні! . . Не потьмарить розум
Тобі народе ржавий блиск серпа!
Тебе навчило вже північним приморозом, —
Що в щастє нас веде затернена тропа.

Не молот із серпом нам хай дороговказом,
А боротьба за край . . . до його в нас любов.
Коли на меч заприсягнемо разом,
Щоб катові вточить його смердючу кров.

На його крові, знай! повстане воля наша,
І сонцем добробут заіскрить над усім,
І щастєм лиш тоді нам виповніє чаша,
Як матимемо власний двір і рідний дім.

Пругкі простори нив, налляті соком зела,
В промінні сонячнім бубнявіє било . . .
Ех, і сумні ж, мої ви рідні села! . .
Та ми — ще ожием, щоб там би не було!

Україна, 1938-1942.

НАМ НЕ МИНУТЬ ВАЖКИХ БОЇВ

Чому мечі в піхви сховали?
Чи мо лякає кров боїв?
Чи може коні вам пристали,
А чи розтав у серці гнів?

Чи може кров холоне в жилах
І в лід скувало жити хіть?
Таж замість попускать вудила —
Ми мусим жити і горіть!

Не час, не час спускати руки
І шаблі по піхвах ховать.
Століття ми терпіли муки —
Нас всяк умів, як вівців гнать.

Адже ж нам не бракує сили,
Завзяття завше, хоч збавляй;
Це можуть свідчить ті могили,
Що густо так вкривають Край.

Одне лиш нам — бракує хати,
Любови братньої у їй.
Тому й ридає рідна Мати
В важкій недолі і сумній.

Одни бо з нас пішли до ката,
Продавши Матір і братів.
Другим, чомусь, без долі матір
Здалась на насміхи і гнів.

Ще інші, впрост, такі охочі
Впадати в стуму і відчай;
Марнують дні, не сплючи ночі,
Лиш стогнуть завжди за наш край.

І так нема між нас любови,
Нема спонуки до життя:
Чужинцям ми служить готові —
Край рідний давши в небуття.

Не слізьми, стогоном і плачем
Край тра з недолі рятувать...
В крові ворожій ми побачим
Вкраїни щастє й благодать.

Лише в борні ми жить зумієм...
Солодкий дзвін мечів борби.
Нас кат глумити більше не сміє —
Розправно зігнуті горби!

Чому ж мечі в піхви сховали —
Нам не минуть важких боїв!..
До помсти кличуть сурм сигнали —
Скипа нам в серці грізно гнів!..

Львів, 18. 10. 1943

БУДІТЬ ВИ, СТРУНОНЬКИ

„Ні, тихо, тихо струни грайте,
У цей страшний проклятий час.”

Ол. Олесь

Чом струни ниють тихо?
Чом гра подібна на квиління?..
Чи мо віщують нове лихо?
Адже і так доба осіння...

Ні, тихо грати — досить... Годі!..
Не треба ятрить рани серцю.

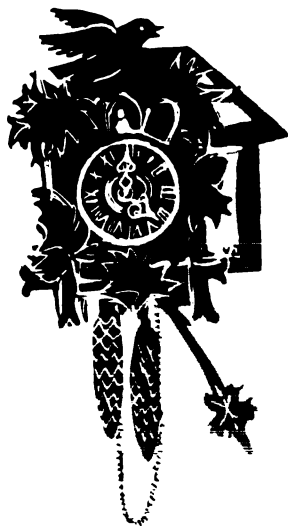
Нехай і сум в сумній природі —
Повинні ж струни грати до герцю.

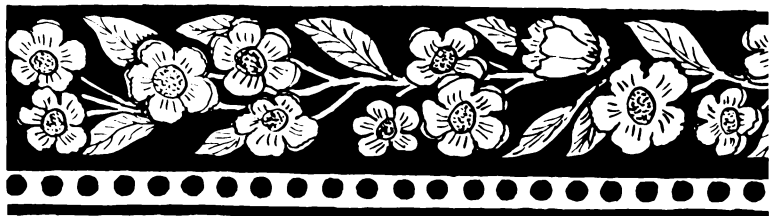
Не нам же хникать в чужім краю,
Благати струни грати тихо . . .
Нам на вигнанні, як у маю —
Повинне квітнути і лихо.

Тож — струни грайте, не вгавайте.
Страхиття тіні розганяйте,
Щоб цей страшний проклятий час —
Од нині раз — назавше згас!

Як у шмалкій шаленій бурі,
Чуть грім і поклики до бою . . .
Будіть же, струноньки, собою
Вмурованих в проклятім мурі!

Париж, 27. 10. 1947

Г Е Й, Д О Б О Ю

Мов щурі поховалися в норі,
Слимаками впнялися в стіну.
І байдуже, що тисне нас горе —
Тягнем лямку до сказу тісну.

Повернімо до сонця обличчя,
Досить скніти в задушливій млі!..
Ми ж бо — люде, і воля нас кличе
Стати владарем власній землі.

Наша воля на наших раменах:
Піднесімо мечі до-гори.
І, як блиснуть на сонці знамена —
В боротьбі наше лихо згорить.

Із вітрами розвієм недолю,
Спопеливши кайдани душі,
Що нас тиснуть, віки вже, до болю,
Обплітають нас, ніби вужі.

Гей, до бою!.. До сонця!.. Геть норі!..
В дрібне шматтє троцімо стіну.
Перед нами шляхи неозорі
У майбутнє сам Бог розгорнув.

Київ, 18. 1. 1943

НАШ ДУХ ЖИВИЙ

Віками кат добірнії торттури
Вишукував у мізкові своєму,
Щоб нищить нас,
здирати з живих шкури
І бив, як Ірод діти в Віфлеєму.

Стинав нам голови, розстрілював і вішав,
В Сибір нас гнав, у тундри і болота;
Од смаку крові нашої лютішав...
Та стримать нас — не в силі і Голгота.

Живий наш дух в козачім дужім тілі;
Крицеву міць, залізну витривалість —
Зломити нам не був наш кат у силі,
Не помогли й торттури, ні кровавість.

Спливали ми не раз у власній крові
Та спротив наш чим раз усе нам твердшав.
І справу нашу, в неземній любові,
Ми — певні всі! — із успіхом довершим.

Із крові, сліз ще зринуть дивні чари,
З тортур і лиха — Правда нам засяє!
І жовто-сині встелють пенюари —
Нам нашу Неньку — щастє нам безкрає.

Д'горі ж серця!.. і голови бадьоро...
І ката зброєю і словом кожний бий!
Нас доля бавила, як мачуха суворо —
Живе ж незламний нам —
Наш Дух живий!..

Париж, 21. 6. 1947

СОКОЛОМ ЗДІЙМИСЬ

В другій війні ти знову плив у крові,
Тебе ще раз хотіли розтоптати.
За те, що квіткою чарівною в любові
Ти хоче квітнути . . .
І будеш розквітати!

Дзвеніла криця і ревли гармати,
І сльози з кров'ю сьорбали поля.
А на погарищі стогнала ревно Мати
І в стогоні дрижала вся земля.

Ти, як Титан ішов, тягли тебе простори,
Бажав на волю видобутися знов;
Спиравсь мечем об рідне Чорне Море
І вилами в Поліссі ката ти колов.

Але фортуна зла, лихая молодиця,
Знов колесо пустила в інших хід.
І ржавіс в Дніпрі скржавлена водиця,
І знов з тобою стогне наш Славута-Дід.

І знову пекло . . . Знов нові тортури:
Тюрма і каторга, і ріки сліз і кров.
Не чуть пісень, мовчять сумні бандури,
І хижий кат в Сибір зганяє нас ізнов.

Стенись, народе мій! . . . Не все ж в тюрмі конати . . .
Стенись і вгору соколом здіймись!
Хай ще раз плюнуть крицею гармати,
Нехай узрять діди, чи зміємо вмирати,
Як і вони за нас лягли колись.

Париж, 25. 7. 1947

МИ З ВАМИ

Лицарям У. П. А.
Посвячую

Хай громи всевіту стрясають небесами,
Нехай важке камінне пада з неба . . .
Ми любимо свій край,

І знаєм, що нам треба
І нас ніхто не зб'є з шляху —
— МИ З ВАМИ!

Ми не кровавимось та серцем і думками
Разом з потоптаним, закутим Краєм.
І всім еством при вас , як хмара понад гаєм,
І щастя вам бажаємо . . .

— МИ З ВАМИ!

Як що здрігне рука вам над катами,
Знов не мине нас зла недоля наша.
Тож бийте ворогів, хай не мине їх чаша
Що заслужили! . . . Бийте ж . . .

— І МИ З ВАМИ!

Нехай важкі мечі вам будуть, як пір'їна,
Нехай летить катівська голова зміїна! . . .
Вони знуцаються над Матіррю й синами —
Тож биймо ворога, брати наші й —

— МИ З ВАМИ!

Париж, 22.4.1947

Друк. „Слово і Зброя” Альман. 1969 р.

ТРИ ВИТЯЗИ

Травневим роковинам —
Посвячую

Проллята кров в Парижі на панелі,
Витязь упав за волю України.
В стоголос кличе українські землі:
— До бою всі! . . . За край міцний, єдиний! . . .
Той голос лине до Дніпра і Збруча,
В Карпат бескетє й у степи Кубані.
І відповідь гримить — рокочуча; ревуча:
— За волю України —

Все тепер повстане! . . .

Лунає другий голос з Ротердаму —
Борця, що впав, як перший, за Вкраїну:
— Гострїть мечі, готуйтеся до зламу,
Щоб марно з вас ніхто б борні не згинув!
Ліси і рілля, й простори степові
Заслухались у голос провідничий;
І в шелест їх вплелося:

— МИ ГОТОВІ!

Нехай, хоч зараз Він у бій нас кличе.
І, коли сходить сонце над простором,
І в позолоті віддаль пломеніє,
Весь край орлиним оглядає зором
Наш третій Витязь — сила надія.
Буяє радість в кожній тоді хаті,
Співають „Славу”: лан, сади і хмельник,
І таємнично шепчуть у захваті:
„Наш третій Витязь — рідний
А н д р і й М е л ь н и к.

Київ, 28.5.1942

Друк. „Самост. Україна” ЗСА ч. 5 — 1951 р.

На могилі ВОЖДЯ
Головного Отамана Симона ПЕТЛЮРИ

Я чверть століття праг Тебе побачить
І снів про Тебе сонцесяйні сні.
Бо чув, як там по Тобі люде плачуть —
У сподіванні рідної Весни.

Та не судила доля Тебе стріти
Серед зелених України піль.
Твоїм вогнем, щоб душу запалити
І йти вперед, де наша спільна ціль.

Ти не боявся у бою стояти,
Тебе і куля в бою не взяла.
Але знайшлись кроваві супостати —
З серцями помсти чорної і зла.

Вони давно ці каїни гострили
Свої ножі за Правду мстить Тобі . . .
Ім мало тих, що вже пішли в могили,
Од їх руки — давно лежать в гробі.

Вони зняли й на Тебе ніж кровавий,
Щоб ранить серце Україні знов.
Але не вб'ють вони Твоєї слави —
Не вмере в серцях до Тебе нам любов.

.....

Я чверть століття праг Тебе побачить . . .
Тебе . . . бо був Ти ворогу гроза, —
Та . . . над могилою стою тепер і плачу
Невтішно . . .

Пада на плиту сльоза.

Париж
Монпарнас, Липень 1945

Друк. „Нар. Воля”
Ч. 28 — 1948 р.

ТРАГЕДІЯ 25. 5. 1926

Кровавить серце нам трагедія та й досі.
Вже двадцять літ болить . . . Болить нам і тепер.
Бо в час, як квітло все, лягла нам в серці осінь:
Наш Вождь, наш Отаман з ворожих куль помер.

За наш і хліб, і сіль; за довгу „дружбу” нашу,
Що ми так щедро їм віками оддали.
Нам піднесли з Його святою кров'ю чашу,
Щоб випити її — забудь Його могли.

Але й за двадцять літ, ми чуєм з Його кличу:
— Чолом проти Москви! . . . Вкраїно йди в двобій! . . .
В останній бій! . . . Я ще раз вас всіх кличу —
Не гиньте од Москви! . . . Недоля наша в ній! . . .

І чуючи наказ — Вождя і Отамана . . .
(О, ні! . . . Забудь Його? . . . Забудь ми не могли!)
Нам в серці тихшає боліти наша рана —
І Він встає в надземній величі із мли.

Але загоїть нам, болючу нашу рану,
Важку Вождя утрату, Крути і Базар;
Соловки і Тайгу, утрату з голоду зазнану, —
Як здохне десь, як пес, останній комунар.

.....
Кровавить серце нам трагедія та й досі.
Над двадцять літ . . . Болить нестерпно і тепер.
Але надійде й їм, проклятим, „люта осінь”,
Бож з їх руки так рано наш Отаман вмер.

Париж, 11. 11. 1945

Друк. „Н. Кл.” ч. 20 — 1949
Буенос Айрес

25 ТРАВНЯ 1926 Р.

Цей день сумний нам чола хиле,
Болюче гнітить нам серця.
Вже два Вожді лягло в могилах —
Повиті в славі і вінцях.

Це ви, кремлівські Шварцбарди
На їх зняли бандитський ніж:
Тасуючи, як шинку карти,
Шепочучи:
— „От того ріж!“

Так, так! . . Ви добре знали, гади,
Кого забити, в гріб звести,
Бо в люті Каїна, — ви б раді
Назавше нас з землі змести.

Пекельна зброя, ніж, пістолі,
Щоб панувать — пустили в хід.
Важких ви завдали нам болів, —
Міцний, як мур став наш нарід.

Не вам Шварцбарди з Валюхами
Наш переможний хід спинить;
Лишаєм вам, прокляті хами —
Казитись, лютитись і вить.

Ми ж, нахиливши в смутку, чола,
В єдине з'єднані цим днем,
До саява Во л і вперто йдем —
Хай люто вис вслід віхола! . .
Париж, 5. XII. 1945

ЗГАДАЙМО ЇХ

Лицарям з під Крут.

Згадаймо їх, отих, що впали рано,
Бо лиш розквітли в дні шалені і грізні
(Їх сонце волі кликало з туману)—
Вони не знали ще, що то за слово — гнів.
У серці ягнольським і чистім, і неваднім
Вони несли любов палку батьківщині;
І так згоріли в полумні кровавій, чаднім
У ті щасливі нам і грізні наші дні.
Святий Їх чин і та кровава жертва,
Як смолоскип нам світить і тепер;
Свідкує світові — Україна не вмерла,
І змаг здобути волю — в нас самих не вмер.
Це ж бо вони святили кровю дію,
До бою ринувши, як грізний з гір Беркут...
Померши ж — нам, zostавили надію,
Що ще воскреснуть Лицарі з під Крут —
І нам допоможуть збутись ржавих пут.
В осяйнім стольнім Києві, у славі,
Вони ще вип'ють з нами слави чар,
Як раз назавжди знищим сили тьмаві,
І аж тоді полинуть в Царство понад Хмар.
Згадаймо їх, щоб серце нам, як криця,
Крізь сотні літ дзвеніло і гуло...
Хай бій у Крутах крізь віки іскриться...
А в славному пам'яті Їх —

Ми — похилім чоло!..

Париж, 25. 1. 1949

Друк. „Нов. Шлях”
ч. 8 — 1950 р.

В Т О Й Д Е Н Ь

Посвята Боєві під Крутами.

Кректав мороз суворо під ногами,
В льоду злипались вії, як ві-сні;
Набої рвались нам над головами
І замітав нас серед поля сніг.

Але ми йшли назустріч смерті сміло,
Бо в грудях пік вогнем шалений пал.
І, хоч десятий з нас давно упав —
Ми все ішли, аж у вушах шуміло.

Любов до краю нас веде вперед,
Жадоба волі все перемагала,
Тому й утоми з нас ніхто не знали,
Хоч гнуло всіх, як буря очерет.

Росло завзяте, ніби буревій
І міць зростала з вогнива в пожежу.
Ритмічний крок у поступі своїй —
Несли ми всі у просторінь безмежну.

В той день душа боліла болем рани,
Бо жити хтів з нас кожен . . . Ба, як хтів! . . .
А бій лютів . . . Мов хижим ураганом,
Вогонь смертельний нам в обличчє мів.

Ніхто не вийшов з бою положливо,
До останку ми бились, як леви . . .
Як жорна мелють зернята на мливу,
Так більшість з нас лягли навек кістьми.
Поляглим в бою Слава і Подяка.
За волю згинуть — це найкращий чин! . . .
Та . . . чомсь мені в очах накрапля мряка
При згадці тих освячених хвилин . . .

Київ, 1941-42

Друк. „Укр. Робіт.”
ч. 31. 8. 1945 р.

ЛИЦАРЕВІ КРУТ

Панасові Стеценкові,
Посвячую.

І, що-ніч — сон, неначе на покуту;
І ти — чорнявий, блідий і стрункий.
Зовсім такий, як ми ще йшли на Крути
У наш славетний і нещасний бій.

І ми з тобою взявшись за руки,
Несемо в річку нові ятірі.

А ліс в обличчя пахощами хука —

І нам чубами граються вітрі.

Не раз ми так по ягоди ходили
Чи по гриби . . . О, де дитинства час! . . .
На все життя зостав лиш образ милий,
Бо у бою ти рано так погас . . .
Хто міг тоді нам долю угадати,
Що ти поляжеш славно у бою.
Мені впаде на долю: поховати
Тебе в бою . . . і матір ще твою.

І хоч вона давно на кладовищі —

Твою могилу я квітчав не раз.

Любов до тебе бій в Крутах підвищив —

Її не знищить — навіть сивий час.

Тому: щоночі — сон, як на покуту . . .

В сні — ти, чорнявий, блідий і стрункий.

Зовсім такий, як ти ішов на Крути

У той славетний і . . . нещасний бій.

Київ, 11. IX. 1943

Друк. „Нар. Воля”

ч. 5 — 1948 р.

О, НЕПОВТОРНИЙ ЧАСЕ

Удумці (жаром тліє) — бій у Крутах...

О, неповторний часе золотий!..

Ми всі були зелені ще, як рута,

Але в серцях — палав вогонь святий.

І, хоча в бою вир стогнав шалено,

Ревів, як грім і жах смертельний ніс, —

Ми не схилили сонячне знамено

І бій важкий не видавив нам сліз.

Ми перед світом свідчили потугу,

І довели — ми! — лицарські сини.

Хоч не змогли ми стримать люту хугу

Та ще раз вчули пахощі весни.

За ту невдачу, що зазнали Крути...

Ні, не дарма пече серця нам гнів!

За ті могили, навіть, без хрестів,

Що стогін їх щоночі й досі чути.

Хоч виє знов зима поривом лютим

Та — ми дороги знаєм до мети...

Герої Крут!.. О, нам їх не забути!

Ми чуєм заклик ваш — на ката в бій іти.

Тому й у дімці: — знову бій у Крутах...

О, неповторний часе золотий!

Ми молоді й зелені мов та рута,

Були тоді...

Та грів вогонь святий.

Київ, 13. 9. 1943

Друк. „Дорога” ч. 1
1944 р. Львів.

Базарська трагедія.

Сірим вовком в полі вітер виє,
 З рукава неначе сипле сніг.
 Чверть віку нам серце й досі нис
 За той квіт, що під Базаром ліг.
 Голі, босі, стріляні і гнані,
 Як орли летіли в рідний край;
 Зір топили в золотім тумані,
 Вколо сніг... їм — у душі квів май.
 Це вони святочно приреклися
 Батьківщину вирвати з кайдан,
 Щоб над краєм більше не глумився:
 Ні москаль, ні жид, ні польський пан.

 Золота їх мрія злютувала
 Й повела в широкий простір нив.
 Та шляхи віхола замітала —
 Хижим звіром вітер вив і вив.
 Прагли волі Краєві здобути,
 Хоч ціною власного життя...
 Ще лиш вчора впали в крові Крути,
 Але в серці — й тіні каяття.
 Йшли вони ще юні і завзяті,
 Повні сили і життя жаги...
 Кожен крок тра боєм було брати,
 А чимраз, то — меншало снаги.

 І крокують зранені й знесилі:
 Україна сяє, як зоря;
 Їх Богдан, з Суботова, в могилі
 Кличе йти у ріднії поля.
 Наливайко, Лобода й Трясило
 З далени старої шлють привіт...
 Вколо ж смерть їх світоча гасила —
 І лягали, як підтятий квіт.

Не здавались, бились, мов шалені,
Хоча біль їм душу усім пік...
Понад триста, як листки зелені,
Вже лягли, мов околот на тік.

Ще і ще, і сила їх все тала,
І точили серце їм жалі,
Що Україна з їми не повстала —
Лягла трупом, де Міньки Малі...
 Оточили їх ворожі стежі,
 Заломили спротив козаків.
 Ревів вітер в сніговім безмежжі
 І палав у їхнім серці гнів.
Зраних, побитих і обдертих,
Як на глум — запхали в Божий Дім.
Та в холодній Церкві, поруч смерти —
З триста вуст лунає вночі гимн.

Обнімались козаки й старшина,
Щоб народ не зрадить присягали...
— „Слава Тобі змучена Україно”...
Дружно пісню в холоді тягли.
 Торопіли червоні вартові,
 Подив серце скам'яніле брав:
 Їх більш триста вмерти вже готові —
 Не чуть плачу, лише спів лунав.
— „Слава, слава тобі Україно —
Босвії є в тебе сини!
(І в молитві клякли на коліно) —
Ми ще діждем ясної весни!”

.....

А на ранок — суд короткий, простий:
„...триста п'ятдесят і девять —

Розстріл!..”

.....
Щорік в цей день завиває полем
Хижий вітер і порошить сніг.
Смерть трагічну не забудьте ніколи
Того квіту, що в Базарі ліг!..

Париж, 5-7. 10. 1945

Друк. „Укр. Робіт.”
ч. 46 — 1945 р.

ПІД НОВИЙ РІК

За вікном завива хуртовина,
По дорогах мете снігопад...
Ще одна невеличка хвилина
І, як все — в невідомість одлине —
Сорок другий... не верне назад.

Відіб'є нам дзигар за стіною
І порушить нам спокій на час.
Найзавзятчих покличе до бою,
На грудь ворогу стати ногою...
Хто ж щасливець той буде із нас?

Наливайте чарки наші вщерть,
Гучно „Славу” гукнімо тому,
Хто зуміє зневажити смерть —
Кинуть ворогу виклик на герць —
І звияжно скінчить боротьбу.

На столі коровай і калина,
Що зроста десь у хащах лісів.
А у хаті врочиста хвилина:
Батько в бій виряджає два сина —
З неба чуть благословення спів.

— „Йдіть, сини! . . Перед вами дороги
На три боки розійдуться, знов.
Не йдіть вліво, бо будете вбогі,
А праворуч — не буде підмоги, —
Прямо ж шлях, вкінці — згода й любов!”

Наливайте чарки наші вщерть.
Гучно „Славу” гукнімо тому,
Хто зуміє зневажити смерть,
Кинуть ворогу виклик на герць —
І звияжно скінчить боротьбу.

Київ, 16.12. 1942

Друк. „Свобода” ч. 1— 2.1.1946

МИ — СИНИ СВЯТОЇ КАСТИ

Нехай сьогодні вис грізно
Шакалів зграя у краю,
Та якщо люд наш плаче слізною,
Ніколи нам не буде пізно
Повстать за долю за свою.
 Рамена в крові?.. Кат лютує?
 Чи перший день... Чи перший рік!..
 Однак наш біль-нам міць гартус,
 Нас в цілу єдність всіх злутує...
 Він кату смерть уже прирік.
Не сміймо лиш впадуть в зневіру,
І йти в незнані манівці:
Плекаймо в грудях святу віру,
Любим свій край —
 Над все... Над міру!..
Міцніш тримаймо меч в руці!..
Ми всі сини Святої Касты
Дідів, що йшли на смерть, як гру;
В бою за край воліли впасти,
Аби в неволю не попасти —
В смердючу і тісну нору.
 Лукава доля підкувала:
 Пустила волю нам „під лід”.
 І Україна в крові впала...

Однак — жива, хоча й не встала —
Загарбав знов нам все сусід.

І триста літ лютує згряя
Кремлівських різномасних псів:
Кров нашу, як воду ликає,
Погибіль різну нам шукає —
Під п'яний регіт, дикий спів.
Дзвенить мажором наша туга.
Наш плач не є плачем! . . . То — спів:
Широких, рідних нам степів,
Нових, незнаних нам ще днів,
Що вже несе нова потуга.

І, хоч сьогодні вис грізно
Шакалів згряя у краю.
Вона оплакує то — слізною, —
Що прийде рано, а чи пізно —
Погибіль лютую свою . . .
Гострім мечі, хай не ржавіють
Пора вже нам устать зо сну! . . .
Нам вже попутні вітри віють,
Надію нам у грудях гріють —
Ставаймо дружно в рать одну! . . .

Париж, 29.4.1946

— ■ —

Г Е Й, С О К О Л И

(Пісня У. П. Армії)

Гей, соколи, чого сумнії?
Чому зажурене чоло?! .
Невже ж ви втратили надії,
З того, що спалено село?
Не до лица вам на край поля
Хилити голови в журбі
Тоді, як в краї — скрізь неволя,
І весь народ — в новій тюрмі.

Ми в ліс пішли не сумувати:
Гострити зненависть, багнет,
Щоб із теплом ламати ґрати
Нам допоміг наш кулемет.
Тож не сумуйте, соколята!..
За наших мам і за дівчат,
Ми ще зумієм бити ката
Громами рідних нам гармат.
Ще оживе нам Край по бою...
Вино ще пінитись буде!..
Як ката знишимо в двобою —
По краю воля загуде.
Не села там — міста збудуєм,
Щоб світ побачить міг наш рай...
Хоча ще й нині кат лютує,
Але йому надійде край.
Гей, соколи!.. Чого сумнії!
Д'горі зажурене чоло!
Об землю сум! Крешім надії —
Весняним пахом понесло!..

Париж, 18.5.1946

Друк. „Америка” ч. 67 — 1946 р.

В О Я К И

З далеких сіл, там, де Карпати
І з хуторів, що на Дінці.
Подібні всі, мов рідні браття:
Стрункі, чорняві молодці.
Усіх недоля гартувала —
Були чужинцеві раби.
І замість списа — біля рала
Згинали втомлені горби.

Та, щоб поставить рідну хату,
Щоб землю краєв власний плуг:
Взяли багнети, автомати —
Один — одному брат і друг.

Чубаті хлопці з України,
Разом з Кубанцями ідуть;
Проходять сіл і міст руїни —
Стелись священна, трудна путь!

Вони всі знають-шлях в майбутнє
Крізь бій і кров у даль пішов.
Але тяжінє всіх могутнє —
Туди, де згода і любов.

Туди, де край не знав би пута,
Не мав би пана, ні раба;
Де воля сонцесяєм кута,
А рідна хата б не тюрма.

Ідїть же хлопці з України
Разом з Кубанцями у путь...
Наші серця гнігуть руїни, —
Борїться, щоб нам ший не гнуть!

З далеких сіл, аж де Карпати,
І з хуторів, що на Дінці,
Пішли брати ламати ґрати —
Наші провісники й гінці.

Київ, 17.9.1943

С О Н

Розлогий, степ зажуренї хати
Цю ніч ві-сні приснились мені знов.
А в рідній хаті — на порозі мати,
Їй на грудях, на сорочці — кров.
— „Мамо! . . — крикнув я щосили із просоння, —
Вже й тебе водили на розстріл? . .”
І киває на городі сонях,
І шепоче: — „Вбили безліч тіл! . .”
Мати ж слова, навіть, не пророне,
Тільки сльози ручаями ллє.
І неначе сонях знову дзвоне:

— „Ворог пута вам усім кує! . .”
О, прокляті звірі! . . Наші рани,
Щоб пекли вам душу, як вогні!
Через вас бо згинув . . . О, тирани! . .
В трицять третім, батько, на весні.
Все мітлою вимели з засіків;
Глек з під печі з житом узяли.
І скарали рідний край навіки:
В саму душу пазурі вп'яли.
Боже! . . Боже! . . Защо така кара?
Що наш люд бо, край, що їм зробив?
Що прийшли сюди, як ті татари
І з коріннем хліб забрали з нив.

У молитві, з сну, я прокидаюсь,
Навколінці падаю й молюсь . . .
Скільки лиха ти зазнав, мій краю! . .
Я за долю за твою боюсь!
Бо насунув ворог, як та хмара
І плюндрує людність і лани . . .
Боже дай! . .

Нехай мине ця кара! . .
Боже дай! . .
Зазнати ще весни! . .

Метц, 2.2.1944

Париж, 20.9.1945

О, БОЖЕ, ЧИ СТЕРПЛЮ! . . .

І тут, як там — спадає листя з клена.
І тут, як в нас — вгорі сумне „кулю”
Та світ увесь дзвенить в бою шаленим
І хочеш крикнути:
— О, Боже, чи стерплю! . .

В руїнах храм, сплюндрована святиня,
І пустка, замість — розквіту й життя.
Нам очі сліпить брехень павутинне —
Всі йдемо, чомсь, сліпими в небуття.

Хай б'ють громи, вирують урагани,
Бо келих кров'ю виповнено вщерт' . . .
Чей прийде згин на вас також тирани,
Що принесли нам на багнетах смерть.

Обман черговий, ось ваш нам „рятунок”.
Не ми потрібні вам, а наші лиш лани;
Наш піт і кров — солодкий вам цей трунок,
Як дітям мед, як гріх — для сатани.

Та, якщо ми . . . ба! ще не всі прозріли,
І часто йдем за вас у воду і вогні,
То більшість з нас вже правду зрозуміли.
І прийде час, що скажемо всі: — Ні! . .

Вже — зась, тирани, кров нашу смоктати! . .
Не ви бо нам провідці і брати! . .
Всі, як один — повстанем захищати —
Наш рідний край, родини і хати.

Тоді, як тут — в нас падатиме з клена
Злотаве листь, а з під жмар — „курлю”. . . .
Та ми усі любитимем шалено:
Лани, сади, гаї — Україну свою . . .

Метц, 14. 11. 1948

Друк. Альманах
„Провидіння” 1946 р.

ДЕ ВЗЯТЬ ЄВШАН-ЗІЛЛЯ! . .

Де взять Євшан-Зілля, щоб трунки зварити?
Де взяти напоїв, щоб рани загоїть;
У серці, що болем почало горіти,
З недуги, що серце і душу нам двоїть?
Де взяти надії на роки щасливі?
Де сили позичить, щоб ще протривати?
У цій колотнечі, в цій вогненній зливі,
Скажи, Боже милий, ми хочемо знати? . .
Чом доля судила нам стать на розпутті,
Щоб край наш батави от-так толочили?
Коли вже настануть ті вихрі могутні,
Що здвоять нам серце, потроять нам сили?
Коли в нашім краї загине недоля
І край в сонцесяї блисне, мов перлина? . .
— „Тоді — залунало з далекого поля, —
Як знов оживе наша Мати Вкраїна!

„Тоді, як брат-брата, замість убивати,
Дасть руку на поміч, з нещастя врятує;
В негоду і сльоту покличе до хати —
І голод вгамує і рани злікує.
„Тоді, як ми кров'ю окропимо волю,
Тоді, як з нас краці не вернуть з батави:
Столочивши неслух, розбивши сваволю —
Добудуть країні і щастя і слави”!..
Де взять Євшан-Зілля, щоб трунки зварити,
Щоб матірнє тіло од ран їми згоїть?..
О, часе крилатий, дай сили горіти,
За щастє змагати, серця наші здвоїть!..

Львів, 20. 10. 1943

ДО МОЛОДИХ

Ще, як ми в бій ішли колись нестримно
У вісімнацятім, де стільки нас лягло;
Ви вже тоді зродились в нашім гимні —
Хрещеннє ваше вже тоді збулось.

Та чверть століття вас купали в крові,
В сльозах сестер і рідних матерів,
Щоб ви забули порухи любові,
Щоб ви утратили до ворога наш гнів.

Але ви йшли терпливо крізь тортури
І безліч вас сконало на шляху.
Заважко збить було кайдани й тюрем мури
І ворога нахабство і пиху.

Важкі шляхи, однак, вас не стомили
І ми з любов'ю вслід гляділи вам.
Благали Бога, щоб не збавив сили,
Доки надійдете, колись, на зміну нам.
А ви тепер розкисли й розбрилися
Ба... Отаманію насвистуєте знов.
Невже ж річки ще кров'ю не впилися?
Що в час страшний вас розбрат поборов?
Вкраїну знов розрубують мечами
І чути плач невірниць матерів...
Чому їх біль не кида так і вами,
Як кидав нас до бою Краю гнів?
Чом вам не стать один попри другого,
Кувать мечі, щоб рушить разом в бій?
Чи ж дождемо випадку ще такого,
Щоб вирвать з бою Край коханий свій?..
Метц, 14. 2. 1944

Друк. „Нов. Шлях”
ч. 69 — 1945 р.

ЛИШ ТОЙ...

Лиш той, хто чин несе, як прапор, всюди
І в боротьбі кує нове життя,
Зуміє стати ворогу на груди —
Без страху, надуму... без каяття.
Лиш той, хто йде нестримно завше в далі,
В бою померти ладен... А ні — жить!..
Тому не стиснуть серце болем жалі,
Бо він здола сказати серцю: — Цить!..

Завзятий бій, хоч як би він кровавий,
Як добрий засів лиш — дає врожай.
І велич нашу й зоресяйність слави
Здобуде той, хто любить рідний край.
З любов'ю всі, упевнено і сміло
(Нам не нове — упавши, знов вставать!) —
Ходімо всі згуртовані на діло,
Яке діди з могил благословлять.
Лиш той, хто чин несе, як прапор всюди
Без страху, надуму . . . без каяття.
Зуміє ставши ворогу на груди —
Здобуть Краю нове й ясне життя . . .
Париж, 26. 8. 1945

Друк. „Америка”
ч. 136 — 1945 р.

Б О Є В И Й М А Р Ш

Козаче, юначе до бою ставай,
Що грізно довкола рокоче,
І рам'є кровавить народу украй,
Що волю здобуть собі хоче.
 Шикуйся в крицевий шерег,
 Наладнуй багнета на кріс.
 Рушай крок за кроком вперед,
 Щоб волю ти краю приніс.
Нас доля скувала в крицеві полки
І в бій поведе нас завзяттє.
Освячена воля — наш заклик палкий —
Палає любов, як багаттє.
 Шикуйся в крицевий шерег іт. д.
На ворога злого удармо, як грім,
Хай в краї не чинить руїну.
І сонце засяє знедоленим всім,
Як звільнимо з пут Україну.

Шикуйся в крицевий шерег і т. д.
Доволі вже сну нам! Ідім до звитяг! . . .
Вже болю народу доволі.
Вставаймо, єднаймося, останній наш змаг
Хай буде початком до волі!
Шикуйся в крицевий шерег і т. д.
Козаче, юначе, в нерівнім бою,
Що грізно довкола рокоче.
Напружмо з останнього силу свою
І воля назавш буде з нами.
Шикуйся в крицевий шерег і т. д.

Київ, 25. 8. 1942

ВІЙНА

Крицевим шквалом стугонить війна,
В степах чергову одбувають тризну.
І знову келих крові п'є до дна
Та не за смерть, а за життя Вітчизна.
Грими ж, крицевим вихорем, грими . . .
Лляй гіркі сльози і кроваві ріки.
Нам боляче та . . . міць гартуєм ми, —
Щоб вільні стали раз і вже навіки.
В крові хрестили нас уже не раз,
На палях мучили, палили і чвертили,
Та зріс в мозкові й у серцеві наказ:
Війна це — гарт і духові і силі!

Нам сила стане ще за динаміт,
Коли затвердне дух в війні, як криця,
У нас в руках є повзи і рушниці
І Україна нам — „пароль”, не — міт.
Крицевим шквалом стугонить війна:
Ідуть полки заковані у крицю . . .
Війна дала нам повзи і рушниці
І волю дасть лише одна вона.
Грими ж, крицевим вихорем, грими,
Нам не нове ллять сліз і крові ріки.
І хоч це боляче та . . . міць гартуєм ми
І не поборні станемо на віки.

Метц, 23. 5. 1944

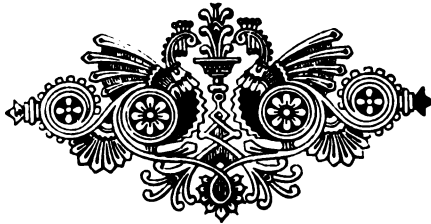
НА ВОЕННОМУ ЦВИНТАРІ

„Я бачу вас святі могили”.

Ол. Олесь

Куди не глянь, усе — могили . . .
Травою, навіть, не вросли.
Важкий тягар вони несли
І впали в боротьбі без сили . . .
Куди не глянь, усе — могили.
 Стіка вода в запалі ями:
 Їм не шкодують хмари сліз.
 З їх кожен Краю жертву ніс.
 Стогнали десь в розпуці мами . . .
 Тепер стіка вода у ями.
Коли б ти знала, рідний Друг:
Старенька, сига любя мама,
Кого от тут сховала яма,
Кого колись заоре плуг —
Ти з жалю вмерла, любий Друг.

В незнану даль знялась, пішла б —
Святий поклін несла б могилі.
І навіть стогнучи в знесилі —
Хреста з господи принесла б...
Провідать сина Ти прийшла б.
„Я бачу вас святі могили”...
Без напису імен, хрестів”...
Не знають мами, де синів:
Підпору їх, їх — весен — спів,
І хто, і де похоронили...
Терпіти більш — нсма вже сили...
Париж, 15.3.1946

ЗАКІНЧЕНА ВІЙНА

„В столицях шум, гримлять вітії
„Холодна” вже гримить війна”.

Замовкли громи канонади,
Не чути дзвону чавуна.
Не чути випару і чаду
Крові... ;
— Закінчена війна!..
Радіє світ од перемоги,
Шаліють люде од вина;
Сами в танку тупцюють ноги...
— Vivat!..
— Закінчена війна!...

І дехто йде вже спочивати . . .

Чого ж? . . .

— Закінчена війна; . . .

Але вже чуть дзвенять гармати —

Словесний бій вже чуть луна.

Наради „трюх”, наради „п'ятки”,

Об'єднань націй і . . . Чартер! . . .

А Сталин, ніби циган з ятки, —

Регоче на весь світ тепер.

Фашизм сконав, а большевія

Росте, як тісто на дріжджах.

В Європі ж вітер „дуром” віс —

Їм вже-ніщо червоний жаж.

Війни нема! . . . Війни не буде! . . .

Шаліють люде од вина.

Уже Фашизм ніхто не збуде . . .

— Vivat! . . .

— Закінчена війна! . . .

В столицях шум, гримлять Вітії,

„Холодна вже гримить війна . . .

А Україна без надії,

Стоїть над прірвою сумна . . .

Париж, 3.1.1946

Друк. „Америка” ч. 116 — 1946 р.

БАТЬКІВЩИНО

Серед шанців стрічаю світанки,

З сонцем — знову рушаю у бій,

Щоб життє своє дати до останку —

Батьківщині коханій мойй.

Краю мій!... Батьківщино кохана!...
Цеж бо ти в бій мене повела,
Як у серці твоїм ніла рана,
Як ти в розпачі гіркім була.
Не забуду тих днів золотавих:
В саду — яблук, баштан — кавунів...
Кинув я тоді скошені трави
І у серці обірваний спів.

І тепера в завихренім бою
Під грім зброї і видзвони куль,
Марю я і живу лиш тобою —
Лічу дні, мов куваннс зозуль.
Лічу дні... Але хтів би сказати,
Що як я впаду десь у бою —
Я не буду тебе проклинати —
Найкоханішу Матір мою.

Не тому бо я в бій ступив рано,
Щоб тебе, рідний краю, клясти...
Ні!.. Добути тебе із туману
Або ж в жертву себе принести.

І, якщо я у бої шаленім
Свою голову буйну схилю,
На прощаннс у степу зеленім —
Поцілую я рідну землю.
Але я ще живий... Таки живий!..
(Завтра знову за тебе йду в бій!)
І безмежно я буду щасливий,
Якщо вільним побачу Край свій.
Батьківщино, мій Край, золотавий!..
Море жита і стиглих пшениць.
Там десь коси кладуть вже отави,
А тут — дзвінко луна з гаківниць.

Ех, як любо, як любо вмирати,
За знедолений рідний свій край!..

Ми ішли, щоби край здобувати,
Тож нам, Боже, і Ти помагай! . .
Серед шансів стрічаю світанки,
З сонцем завше рушаю у бій! . .
А в душі — це б притис, як коханку —
Рідний Край у габі золотій!

Київ, 8.8.1943

Друк. „Промінь”
ч. 25 — 1948, Австрія

* * *

Знов чорний морок у грядущих днях
Совою має скиглити в кладовищах? . .
Так хай же грізно вітер вколо свище
І б'єся прапор, як у бурю птах!
В душі — дзвенять клинки, зника нудьга,
Гукає ритмом кованим залізо.
І йдуть полки, злютовані і грізні —
В стременах знов з острогами нога.
В бою заквітнуть дні наші, як рожі,
Зустрінем зброєю навалу кожну мить.
Якщо не хочемо померти — мусим жить! —
Поставить силу й єдність на сторожі.
Нам допоможе сам Архистратиг
У бою грізнім знов на ноги стати.
Крізь сльози радо посміхне нам Мати
За наш новий,
ще небувалий здвиг.

Метц, 13. 3. 1944

Друк. Альманах
„Провидіння” 1946, ЗСА

ЗМАГАРСЬКА

Клянемоє ми стяг обороняти
І в бою його не похилить.
Україна — рідна наша Мати
І народ наш хоче вільно жить.

Ми сини Богдана і Петлюри,
В бій веде нестертний наш Євген.
Подолоєм катівські тортури —
Наша слава лине ген-ген-ген!..

Ми взялиє за зброю, щоб померти
Або — жить, то лиш — на волі жить!
Нам не страшно пекла, а ні смерти —
Клянемоє край наш боронить!

Ми сини Богдана і Петлюри,
В бій веде нестертний наш Євген,
Розіб'єм товсті тюремні мури —
Наша слава лине ген-ген-ген!..

Досить вже кати нас катували,
Ріки сліз нам вилляли з тортур;
Ми за волю красві повстали
І в бою стоятимем, як мур!

Ми сини Богдана і Петлюри
В бій повів нестертний наш Євген,
Тож трощімо всі тюремні мури —
Наша слава лине ген-ген-ген!..

Париж, 22. 1. 1946

НЕХАЙ ЖЕ КВІТНУТЬ...

Збери у надрах силу й волю,
Весною з врунами, щоб встать;
Щоб весну нашу серед бою —
З любов'ю й ласкою вітять.

Збери довкола все, що тліє

Й, що не вгамовано горить.

Хай все пала... Вмирать не сміє.

В бою ще прийде щасна мить.

І, як в бою закрешуть бурі —

Нехай зілюються в моноліт;

Щоб бік-о-бік, як цегла в мурі,

Як лози в'яжуть міцно пліт.

Тоді і блискавиці й громи

Уже не будуть нам страшні:

Засяють вікна в нашій домі —

Настануть нам весільні дні.

А поки-що і сили й волю

Громадь народе і збирай.

Вони — це зброя нам до бою,

За наше краще завтра й Край.

Нехай же квітнуть весни й вруна,

Що мусять добрим жнивом стать,

Щоб рідну землю по бурунах —

З любов'ю й ласкою вітять...

Париж, 8.10.1947

МЕСІЄ

(Молитва)

Сплюндрований край наш, Месіє, увесь:
Попалені житла і люде змарніли...
Месіє!.. Ти вмер був, знова воскрес днесь —
Твоїм воскресіннем ми всі порадили.

Ми лиха зазнали, Месіє, з війни,
Ми слізьми і кров'ю доповнили ріки...
Месіє, воскресши од пут Сатани,
Ти цим врятував наші душі на віки!

Ми всіяли кістьми, Месіє, поля,
Покрили весь край наші рідні могили...
Месіє!.. од болю нам стогне земля!..
Месіє, врятуй нас знесилих!..

Месіє, Тобі ми молились в бою;
Гарячі молитви за край наш складали.
За страдницю Матір, Україну, свою...
Йй щастя у Тебе благали.

Месіє, воскрес Ти!.. Хай радість луна!
Ми ревно вклякаєм при Твоїм престолі...
Та край наш плюндрує з Москви Сатана —
Тримає нас знову в неволі.

Месіє!.. Месіє!.. Злий дух прожени!..
Серця людям врадуй, що з лиха змарніли!..
Врятуй Україну з обійм Сатани —
Дай змогу, щоб ми вже на віки зрадили!..
Париж, 8.2.1946 р.

Друк. „Нов. Шлях”
26. 7. 1950 р.

ЄДНІСТЬ І СЛАВА

О, Краю ясний! Який ти красний!...
О, мій народе, чом ти нещасний?
Чому в неволі ти завжди скнієш
Маєш достатки — спожить не смієш?
Чому недоля тебе так любить?
Чом ворог лютий тебе б'є, губить?
Тому, що хата наша багата,
Тому, що знята давно в нас чата!...
Вже наші шаблі геть поржавіли,
Битись не вмієм, як діди вміли;
Взялись за рала й ходимо тупо
І біля рала падаєм трупом.

В бою нам коні давно не ржали;
Мовчать століття сурем сигнали;
Мовчать, не кличуть знову до бою...
О, Краю милий — лихо з тобою!
Сусіди скільки нас „рятували”:
Вступивши в хату — все грабували;
Нас закувавши — в тайгу Сибіру
Гнали і били безліч, надміру.
В каре ворожим бились без сили,
А в девятнадцятім знов нас здушили.
Ми з люті й болю, аж застогнали,
Але у бою — не всі упали.

Мусили рідний Край залишити,
Щоб на чужині — каратись, жити;
Згадують красний Край, золотавий,
Що зтолочили бої й батави.
Спадало листє жовтаве з клена,
Ревла довкола війна шалена;
В серці зродилась нова знемога —
Стелилась в край нам чужий дорога.

А край наш рідний — знов несвобідний:
Змучений, збитий, в крові і блідний.
Стійкішим — куля, інших — у рало,
Нас по Сибірах не бракувало.

Голодні й голі, не маєм волі...

В кого позичить тієї долі?

В кого б спитати, як нам ся бути?

Соборність маєм — волю б здобути!..

О, ні, не раджу, питать не йдімо...

Єднаймося в цілість, ножі гострімо.

Війни нема вже, бою не маєм,

Що ж завтра буде, — ніхто не знаєм.

Щоб не проспати, вставаймо рано...

Гуртуймося люде, ходім з туману!..

Спалахне обрій — сонце засяє —

Воно у бій нас уже скликає.

Що швидче встанем, у бій підемо,

Шлях наш до волі швидче знайдемо.

І на могилах, і на руїні —

Храм волі створим ми Україні.

Нехай лютують громи і бурі,

Хай хмурять хмари брови похмурі,

Ще блиснуть іскри й запалять хмари,

І ще спалахнуть нові погари.

Ми ж всі готуймося цей час зустріти,

Щоб Край наш вирвать, як все кипіти

Розпочне знову в кровавім бої,

Січі нової,

війни й загину —

... Н а ш у В к р а ї н у ...

Як буде падати з клена знов листе,

Нам всім засяє знов променисто:

Воля і радість — Княжа Держава,

Міць непоборна — ЄДНІСТЬ І СЛАВА.

Париж, 2-3.10.1945 Друк. „Укр. Робіт.” ч. 44-1945 р.

ДЕРЖАВНИЙ СЛАВЕНЬ

О, мати Україно! ми діти Твої —

Всі вірні тобі до могили.

Ми кров'ю стикаєм стоячи в бої

Та ляєш Ти в груди нам сили.

І раді ми щиро свій труд отдавать,

Тобі нашій Матері милій:

Чи землю орати, чи в бою стоять —

З любові до Тебе над сили.

Більш кат вже не сміє плюгавити нас,

Твої святі груди топтати.

До бою нас кликав пророк наш Тарас —

Ми встали Тебе захищати.

Бо раді всі щиро свій труд отдавать

Тобі нашій Матері милій:

Чи землю орати, чи в бою стоять —

Всі любим Тебе, що є сили.

Хай знають сусіди, що друзі їх ми,

І хочемо в злагоді жити.

Та волю і Матір зумієм грудьми

Од ката-сусіда закрити.

Бо раді всі щиро свій труд Тобі дати —

Безмежно коханій і милій.

Ми вміли у бою лягати і встояти —

Хоч це нам було понад сили.

Сяй, краю наш, золотом —

Знак наш Т Р И З У Б —

Як сонце в блакитному полі.

Він свідчить, що більше не матимем згуб, —

Це символ нам власної волі.

Ми раді Україні свій труд отдавать,

Тобі, нашій Матері, милій.

Це Ти нас тримала в боях устояти,

Щоб славу дідівську ростили.

Париж, 24.4.1948

ДО КОБЗИ

(На позичений лад.)

Кобзо, ти наша подруго єдина!
Вже ожила наша бідна Україна:
Маком завітли осінні нам дні —
Всюди лунають пісні голосні.

Голосом правди озвися і ти,
Кроком бадьорим веди до мети.
Хто не здола з нами в ногу ступати,
Клич тих усіх у поновлену хату;
Там нагодують їх, пити дадуть,
Хай одпочинуть і потім — ідуть.

Ти ж їм про радість дзвени,
промовляй.

Кволим у серце надії вливай.
Хай недовірки тепер зрозуміють,
Що наші сили ростуть і міцніють;
В рідному краї нам годі стогнать, —
Ворогу нас уже зась нагинать!

Кобзо, скажи їм всю правду достоту —
Хай стають швидче на нову роботу.
Тим же, що штовхали рідного брата,
Дерли острішки із рідної хати;
Тим, що як пси вніч уміли брехати,
Рідний народ у багнюку топтати —

Їм передай сотні наших проклять,
Щоб їм землі уже більше не топтать!
Кобзонько наша, подруга й сестра ти!
Грай веселіше, вже досить стогнати!..
Піснею радість по краю луни —
Ми вже дождали своєї весни!

В радісній пісні й сумні пригадай,
Щоб наш народ більш любив —

Р І Д Н И Й К Р А Й.

Київ, 27. 9. 1941

С И Н О В І

Прости мій сину! . . Вже тебе чи стріну!
(Так не розважно кинув я весло) —
Кровавим валом нас, як ту пір'їну
У різні боки хвиллє рознесло.

І серед цих розбурханих просторів
Пішов я сам у невідому даль;
Тебе лишив в безмежнім лиха морі,
Щоб вік труїв мені всю душу жаль.

Як докір твій, мій любий, рідний сину,
Лише портрет ось на столі стоїть,
І натяка, що я тебе десь кинув . . .
Тому і думи — наче ті рої . . .

Де ти тепер, коханий мій, єдиний?
Чи ще живий? . . Чи в яру Бабиному ліг? . .
О, краще б я з тобою разом згинув,
Коли ж тебе з собою взять не міг! . .

Прощай, мій сину! . . Вже тебе не стріну.
Кровавим валом нас бач рознесло . . .
Та не мене . . . винуй лиш матір, сину,
Що в хвилях сліз . . .
Я викинув весло! . .

Метц-Лотарингія
5.4. 1944 р.

НА СТОЛІ ОГРИЗКИ З ОСЕЛЕДЦЯ...

(Вигнанецьке)

На столі огризки з оселедця,
Зошит віршів, п'єса „На ключі”.
Тут нема листів до „дама серця”,
Бо в душі пугукають сичі.

Сорок п'ять ось стукне незабаром...
Щож тут діять на землі чужій?
Безробітте тута пече жаром,
А в країні рідній — лютий змій.

Скільки ж років ще цієї муки?..
А чи зможу витримать біду?
Звідти втік од ката і гадюки,
Але й тута спокій чи знайду.

Кинув сина й матір на загладу
І не чути, як живуть вони...
Мо спожитком досі стали гаду,
Чи шкварчять у „раю” сатани.

Боже милий!.. Хтів би ще дожити,
Знов побачить Київ і красу...
Кров'ю ката наші сльози змити,
Що завдав такий нам біль і сум.

На столі — огризки з оселедця,
З редьки зчистки... П'єса „На ключі”...
О, коли ж це Боже все минеться?..
В грудях зле...

Пугукають сичі.

Париж, 27. 1. 1946 р.

Друк. „Нов. Шлях” 50-1950 р.

БИЙ КЛЯТИХ ЇХ, СИНУ!..

Клубочаться думи, чомусь, волохаті
І мчать мене в край на вітрянім крилі.
Де скилені постаті, ниви не зжаті;
Там матір змарніла нудьгує по хаті,
І батько покійний гука з під землі:

— Щастя тобі, сину!.. Хай Бог благословить!..
Ти втік од катюги в далекі краї...
Будь крицею!.. Доля тебе хай не зломить;
Хай серце палає до тих, що тут стогнуть,
Любов'ю... Це ж — браття і сестри твої!

Не мусить схолонути, мусить не вмерти:
Щоб звільнити їх, що у силі твоїй —
Роби!.. Не складай рук до самої смерти,
Лиш дбай, щоби кат не здолав їх пожерти
На нашій і рідній землі й не своїй!"...

Спи, батьку, спокійно. Знедолену матір
(На старість зігнулась з житухи й біди),
Що немічна стогне в погорбленій хаті,
В останній спідниці, де лата на латі —
Я тямити буду і скрізь і завжди...

Всіх сил докладу, аж поки не сконаю,
Не згаяти днини й години ніде;
Зусилля і працю скеруємо краю
(Бо сотні тисяч однодумців я маю!)
І в огненій помсті наш кат пропаде.

Клубочаться думи... та вже не кошлаті:
В уяві матуся, що стогне десь в хаті,
А я — в однострої і вже на коні:
Довкола шум бою, шаблі, мов крилаті

І раптом ось чую:

— „Бий клятих їх, сину!..

Рятуй своїх рідних і Неньку Вкраїну!..

Вогню їм катюгам!.. Пекельного згину!..”

То — батько бадьорить мене з під землі.

Я чую, татусю!.. І в бій ось ірвуся!..

Знов чую: — „Гляди не змарнуйте свій бій!”... .

Мій батьку, Ти з голоду вмер... Та клянуся:

— Ми волю здобудем Країні своїй!..

Буенос Айрес 8.10.1950

Нью Йорк, 3.10.1969

ВЕЧІР

Другові Н.

I

Лінивий вечір, як кудлатий пес

Над містом хвіст свій кудлою повісив.

Осяйна ж хвиля зливою чудес —

Термяву у провулках місить.

Що завтра буде, хто там загляда

За той пружок, що імня йому — ніч?..

З нудьги, мій друже, в бар...

А ну, гайда!..

Бокал вина, то ліпша буде річ.

По ночі прийде день,

знов „волохатий пес”

Розвісить кудлу — ніжно п'яний вечір.

І знов: химери, чуда із чудес —

Та... чирмаз дужч згинаються нам плечі.

II

Як темна ширма світло зашморгне,
Тоді не буде нас: тебе й мене;
Тоді вже випростаємо стружені нам плечі:
На землю зляже ніч — не вечір . . .

Тож, поки день шумує од вина,
Хилім: і ти, і я — бокал до дна,
Поки бадьоро ще тримаєм плечі,
Ціві не відсуньмо речі! . .

Нехай мажорить в серцеві струна,
Бий лихо, як Кияни Перуна,
Доки не зляже ніч на наш —

П о х и л и й В Е Ч І Р! . .

Буенос Айрес, 4.4. 1950.

ТИ — НЕ ПРИЙШЛА

1.

Ти не прийшла мене випроважати,
Щоб тиском рук — продовжить давній чар,
Щоб розігріти в серці, хоч не жар,
Але тепло . . . і щастя побажати.
Густа була зависла мла . . .

— Ти не прийшла!

2.

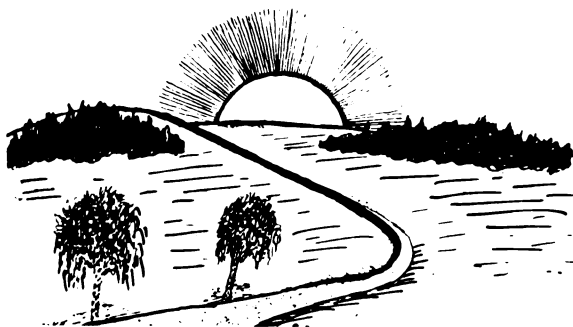
Ти не прийшла, в останнє глянуть в очі,
Затамувати в серці хижий біль,
Поранене прощанням рідних піль,
Коли на їх злягали пасма ночі...
Злягала й чорна мла...

— Ти — не прийшла!..

3.

Не знать коли, чи й стрінемося знову...
Чи ще вітри замчать мене туди;
Чи вчую ще і пісню рідну й мову,
Чи ще побачу рідні хати?..
Тут, може, вкриє очі чорна мла...
Як жаль, як жаль.. Тоді ти —
Не прийшла!..

Буенос Айрес, 9.2.1950.

Б о Т А М — Т Ю Р М А

Т а м — звисли жмари понад сад,
В повітрі — дзвоном листопад.
Думки і листє, мов каскад —
... Хотілось би н а з а д!

Т а м — пісня рідна по полях,
Од бомб у ямах рідний шлях...
І листя золотий каскад —
... Ох, як кортить н а з а д!

Там рідні згадують і ждуть...
А, може, їх в Сибір ведуть?..
Нема хат, клунь, пропав і сад?..
... А все ж — хотілось би н а з а д!

Т у д и, назад, хоч би на час,
Побачить Край ще раз... Хоч раз!
По тім — хай виє листопад..
.... Ех, як кортить — н а з а д!..

Та на межі — червоний гад —
Стоїть сичить, пускає чад:
— „Тобі шляху сюди нема!“..
... Так, так, бо там у вас т ю р м а.

У рідний край шляху нема,
Бо там — тортури і тюрма;
Пекельний рабський труд і гніт...
Пропадьте ж ви...
— Ходімо в світ!..

Париж, 28.10.1945
Друк. „Америка“ ч. 124 — 1945 р.

Впаде ТЮРМА

Із рідних піль летять листи:
„Ми мусимо в крові плисти;
Спокою вдень і вніч нема —
Московська лютіє тюрма...

Як далі жить, гнітить одчай:
Лунає стогін з краю в край;
Голодні ми, взуття нема...
— Навколо темна ніч —тюрма.

Шаліє ворог, лютий змій —
В горлянку тисне лапоть свій...
Терпіль знуцання — сил нема...
Кроваво лютіє тюрма!..”

О, знаєм, ріднії брати,
Якої кат жада мети.
Не діжде хай!.. Мине зима!..
Впаде його страшна тюрма.

Лишень зриваймось, як один
На дзвін дванацяти годин...
Чи так — чи так — життя нема...
Так мусить впасти нам тюрма!..

Вже зріють визвольнії дні:
Сидить вже Вождь наш на коні;
Вже сурма в бій зове У. П. А...
— Впаде, впаде тюрма!..

Париж, 2.1.1946

Друк. „Америка” ч. 7 — 1946 р.

ДОЛИНКИ

Жертвам, замученим у Винниці
в роках 1937-1938...

Посвячую.

Шматками одяг, безліч трупів скрізь.
Скровавлені, спотворені обличчя...
Це ти, жорстокий Сталіне, приніс —
Життє „щасливе” їм на віки-вічні...
 Так! Ти проклятий їх змасакував:
 Синів, батьків, дітей із України —
 В далекі табори гнав, дома убивав,
 Як той бандит стреляв у голови і спина.
Сад в Долинках — другий Катинський ліс.
Лиш там — роззброєного ворога убито.
А тут же — брата „рідного” зарито,
Під плач рідні й кровавих море сліз.
Затям же, кате, сад у Долинках,
Це — ще один і зайвий наш рахунок...
Та, кате, кровожерний, лопне тобі шлунок,
Якщо не лопнув ти у мами в пелюшках.
 Ті трупи всі, скровавлені обличчя
 І ще не висохлі потоки гірких сліз, —
 До помсти катові і день і ніч нас кличуть
 За кривду ту, що краю ти приніс.
І з Долинок встає вже грізна сила,
Вже Крутам і Базару руку подає;
За їми тисячі таких могил встає,
Що досі їх земля в собі таїла.
Спалахне гнів народній, помстою багаттє
Охопить всі народи і наш Край.
І вірим ми, що сльози і прокляттє
Наше розтрощить твій проклятий „рай”.

Винниця, над могилами, 21. 7. 1942

Христос Воскрес!

Христос Воскрес, країно рідна!
Христос Воскрес, Христос Воскрес!
І пісня скрізь луна погідна —
Луна і лине до небес.

Христос пішов за нас на страту,
Смерть переміг і вже живе.
Тож — обнімимся брат із братом —
Він до життя нас всіх зове.

Кінець страданню і розпуці
Поклав Христос воскресши днесь.
І наш нарід в найсвятшій злуці —
Цьогондя хай радіє весь.

Нехай лунає пісня в небі,
Хай будить серце до життя!
Воскрес Христос і — смерть ганебі!..
Нема в минуле вороття.

Христос Воскрес, країно рідна!
Христос Воскрес, Христос Воскрес!
Повстати й нам країно днесь —
Гукає пісня нас погідна.

Метц, 1944, Друк. „Кан. Ранок” ч. 653 — 1948 р.

ДУМА БЕЗРОБІТНОГО

Ходжу без роботи, нуджу та тиняю . . .
А скільки таких, що роботи не мають!
За те в ресторанах гуляють там „кери”*)
П'ють вина і страви їдять ненажери.

Авто і повії — насущні в їх речі,
А скажи про працю, то виженуть в плечі.
І гине служака, роботи не має
Та стогне дружина, що діять не знає.

Кожух продала вже, на черзі спідниця . . .
І холод тихцює у серце, як ворог.
А діти змарніли, вже стали, як глиця,
І зле лихоліття вкрива їх, мов порох.

— Ой, мій чоловіче! підпоро мій милий!
Так далі тривати, чи вистане сили?
Йди в найми до „кера”, вклонися ти земно,
Мо цей роз прохання не буде даремно.

— Ой, жінко, дружино! . . Червона калино!
Нехай би хтось інший сказав так невинно.
Та добре ти знаєш, як спину згинаю,
А за ті поклони — лиш насміхи маю:
„В нас нет безработних” — усюди чуваю.

Квітки розквітали весною, у травні,
І біг я на працю, як завше зарані.
Знигавсь за столом я, затвердши, як криця —
Та вписано в „20%” — нам цей не годиться.

Хоч весело пташки у саду співали,
А квіти на сонці росли та буяли . . .
Ось надійшло літо і осінь із сумом:
Бо знов — „11%” — навіяли думи.

Ще рік не закінчивсь і снігу не впало,
Ось знову про „20%” нових нам сказали...
Отож не дивуйся дружино-родино,
Що я без роботи, ходжу як у стумі;

Побила нас доля, нещасна година —
Ми щастє лиш можем плекати у думі...
Ой, леле!.. Ой, краю!.. Я — знову „гуляю”!..
Лише не один я, нас тисячі — знаю!..

Київ, 25. 12. 1940

*) Керівники установ — комуністи

ДУМА ГОЛОДОВОГО РОКУ

Ой, почорніли, гей та помарніли,
Гей, та широкі дороги!
Ой, нема ні звідки нашій Україні
Гей, хоч малої підмоги!
Ой, не гаразд люде та недобре наші
Гей, та собі вчинили!
Гей, що в Україну жидів і кацапів
Гей та навалу впустили!
Ой, літає галка... Ой, літає чорна;
Гей та над степом кряче!
Ой, сумує наша уся Україна,
Гей та сумуючи й плаче!
Ой, як же не плакати, як же не тужити,
Ге-ей, я-ак не вболівати!..

Що люба Вкраїна, колись край наш вільний,
Гей, тепер мусить загибати!
Ой, пропала наша бідна Україно,
Ге-ей та помарніли села!
А по сумних хатах, давно вже не чути,
Ге-ей, пісень, навіть, невеселих!
Мре народ, як мужи, од голоду спухши,
Ге-ей, ніхто в ями не ховає!
А хижий вовцюга, як чекіст кровавий
Мертве тіло полісу тягає!
У бідних сирітках, у хатах безлюдних,
Ге-ей, панують лиш сови!
Оце тобі бідна селянська Україно,
Ге-ей, та на вік-вічні схови!
Ой, кров'ю вмивався ти Краю століття,
Ге-ей, та мовчки гоїв рани!
Але таке лихо, така чорна згибіль,
Ге-ей-ей, та тобі ще зроду не знані!
Ой, не знане лихо, така лиха доля,
Ге-ей, та такого лиха та ми ще й не чули!
Аж тепера бачим: нас знищити хочуть —
Гей, добре тепера ми збагнули! . .

Київ, 20. 7. 1933

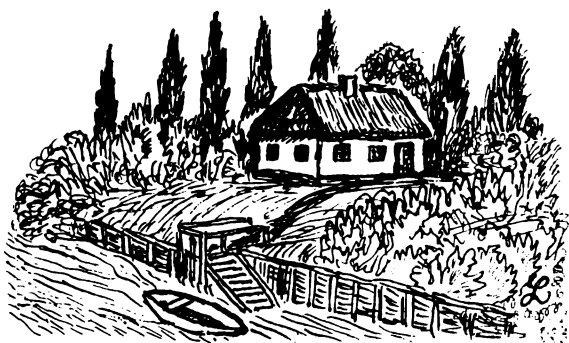

ПЕРЕЛІК ЗМІСТУ

З листа редактора Б. Катамая	6
Брама Золота	7
Станем на варту Золотої Брами	9
Київ	10
Гетьманський Київ	13
В блакитнім сяйві	14
О, Києве	15
Києв, рідна мріє	16
Україно моя, Україно	17
Україна	19
Україно, мій краю недолі	20
Моя золота Україно	21
Україна нам сонцем сія	22
З чужини	23
О, не сонети, ні	24
Коли то дихнемо	25
Коли мій краю	26
Надійде день	27
Час вже, мій краю	28
З нами Бог	29
Мій краю	30
Рідний край	32
Люблю тебе, мій край	33
Ще встане рідний край	34
Ти знову ві-сні мені краю приснивсь	36
Жди наш краю	37
Народе страднику	39
Благаєм Боже (Молитва)	40
Хай боже поміч з нами	41
Молитва	43
Та ми ще ожием	44
Нам не минуть важких боїв	46
Будіть ви струноньки	47
Гей, до бою	49

Наш дух живий	50
Соколом здіймись	51
Ми з Вами	52
Три Витязі	53
На могилі Вождя С. Петлюри	54
Трагедія 25.6.1926	55
25 Травня 1926 р.	56
Згадаймо їх	57
В той день	58
Лицареві Крут	59
О, неповторний часе	60
359 — Базарська трагедія	61
Під Новий Рік	63
Ми сини Святої Касти	65
Гей, соколи	66
Вояки	67
Сон	69
О, Боже чи стерплю	70
Де взять Євшан-Зілля	71
До Молодих	72
Лиш той	73
Боевий марш	73
Війна	75
На воєнному цвинтарі	76
Закінчена війна	77
Батьківщино	78
Знов чорний морок	80
Змагарська	81
Нехай же квітнуть	82
Месіє (Молитва)	83
Єдність і Слава	84
Державний Славень	86
До Кобзи	87
Синові	88
На столі огризки з оселедця	89

Бий клятих їх, сину	90
Вечір	91
Ти — не прийшла	92
Бо там тюрма	94
Впаде тюрма	95
Долинки	96
Христос Воскрес	97
Дума безробітного	98
Дума голодового року	99

ЦЬОГО Ж АВТОРА

Вийшла з друку сміховина (водевіль) на ТРИ дії під назвою „ПАРХИМОВІ ЛАСОЩІ”

Вийшла з друку Перша Збірка віршів під назвою „ПЕРША КОПА”.

Готує автор до випуску лицедійство (п'єса) з подій часу нашої революції, під назвою — „АРСЕНАЛ” на 4 дії.

Автор шукає людей Доброї волі, щоб огрошевили випуск збірок оповіданнів:

1. „ДВА КОЛОСКИ” — понад десяток страшних оповіданнів про голод ув Україні 1932-1933 р. коли за два колоски, розстріляли бідну багатородинну жінку.
2. „ЗОЛОТА РИБКА” понад десяток оповідань.
3. „В житах золотавих” оповідання присвячені нашій славній УПА.
4. „Боже благословення”.
5. „Як я гусаками торгував” — збірка гуморесок.
6. „Дивні діла Твої Господи — збірка таємнознавчих оповіданнів.
7. „ТАЄМНОЗНАВСТВО” — роман дуже глибоко-науковий.
8. „Третя Копа” — третя Збірка віршів.
9. „Лірика” — четверта збірка віршів.

